

2012-03-13

Tid 2012-03-13, kl 19:00

Plats Kommunhuset plan 2 rum 2

Ärenden

Justering

- 1 Information från kulturutvecklare Birgitta Jansson
- 2 Information från förvaltningen
- 3 Årsredovisning 2011
- 4 Strategi för ekonomi i balans med fortsatt utveckling av kvaliteten
- 5 Uppföljning av internkontrollplan 2011
- 6 Rätten att få åldras tillsammans
- 7 Riktlinjer gällande anhörigstöd
- 8 Anmälningssärenden, mars
- 9 Redovisning av delegationsärenden, mars
- 10 Övriga frågor

Gabriel Melki (S)
Ordförande

Annita Olsson
Nämndsekreterare

Gruppmöten:

S, V och MP träffas 7 mars kl 18.30 i 2:2 an samt 13 mars kl 18.00 i sammanträdeslokalen. Övriga träffas i café Helges lokaler kl 18.00 13 mars.

2

Information från förvaltningen. (von/2012:7)

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden har tagit del av informationen.

Muntlig information

- Medarbetarenkäten

2012-02-28

Dnr von/2012:7

Referens
Annita Olsson

Mottagare

Information från förvaltningen.

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden har tagit del av informationen.

Muntlig information

- Medarbetarenkäten

3

Årsredovisning 2011 (von/2012:29)

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden godkänner årsredovisningen för 2011 och överlämnar den till kommunstyrelsen

Vård- och omsorgsnämnden begär hos kommunstyrelsen ombudgetering med 1,5 miljoner kronor avseende investeringsprojekt samt 2,0 miljoner kronor avseende driftprojekt.

Sammanfattning

Vård- och omsorgsnämnden redovisar år 2011 ett minus netto 34,5 miljoner kronor. Förvaltningens delårsrapport per augusti 2011 visade ett prognostiserat underskott på 25,0 miljoner kronor. Vid oktoberprognosen antog vi ett något sämre resultat och vi redovisade netto minus 26,2 miljoner kronor

2012-02-29

Referens
Kristina J ErikssonMottagare
Vård- och omsorgsnämnden

Årsredovisning 2011 för vård- och omsorgsnämnden

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden godkänner årsredovisningen för 2011 och överlämnar den till kommunstyrelsen

Vård- och omsorgsnämnden begär hos kommunstyrelsen ombudgetering med 1,5 miljoner kronor avseende investeringsprojekt samt 2,0 miljoner kronor avseende driftprojekt.

Ekonomi

Mkr	Bokslut 2009	Bokslut 2010	Bokslut 2011	Budget- avvikelse 2011
Verksamhetens intäkter (+)	147,6	151,8	167,5	+ 8,2
Verksamhetens kostnader (-)	883,2	931,7	982,6	- 42,7
Nettokostnad (+/-)	735,7	779,9	815,1	- 34,5
Nettoinvesteringar (+/-)	-2,5	-3,7	2,0	+1,5

Vård- och omsorgsnämnden redovisar år 2011 ett minus netto 34,5 miljoner kronor. Förvaltningens delårsrapport per augusti 2011 visade ett prognostiserat underskott på 25,0 miljoner kronor. Vid oktoberprognosen antog vi ett något sämre resultat och vi redovisade netto minus 26,2 miljoner kronor

Under året har förvaltningen gjort prognoser varje månad, förutom januari och juni månad. Vi har infört en ny uppföljningsprocess där vi månatligen träffat sektionschefer och verksamhetschefer i en uppföljningsdialog.

Vi har för höga personalkostnader inom hemtjänst och personlig assistans enligt budgeterat pris per timme. Även inom våra boenden för personer med funktionsnedsättning och inom äldreomsorg har vi en hög personaltäthet i förhållande till både södertörn och riket. Underskottet finns framförallt inom hemtjänsten, personlig assistans, särskilda boenden och externa placeringar.

2012-02-29

Anledningen är att det tillkommit kostnader under de sista månaderna som inte varit kända eller för lågt beräknade och att det varit stora förändringar i utfallet för personalkostnader mellan oktober till december. Tillsammans har detta inneburit att prognossäkerheten inte varit tillräckligt god.

Detta beror dels på effekter av införandet av det nya personalsystemet i form av merkostnader för vikarier, dels felaktiga löneutbetalningar i samband med införandet. Det finns även en stor osäkerhet i vilken utsträckning rättningar har genomförts. Information och återkoppling från IT-systemet har varit bristfällig. Uppgifter har inte varit tillgängliga och det har inte alltid varit möjligt att verifiera att uppgifterna varit korrekta. Vidare har nya verksamheter startat under årets sista månader, men de har beräknats för lågt i prognoserna.

Redan under första kvartalet 2011 pekade prognoserna på ett stort underskott. Därför antog nämnden i maj en åtgärdsplan för att dämpa det prognostiserade underskottet. För att få en ekonomi i balans krävs det stora effektiviseringar som kommer att ta lång tid att genomföra. Åtgärdsplanen innehöll ett antal besparings- och effektiviseringsåtgärder på kort och lång sikt.

Resultatet av dessa åtgärder har haft positiva effekter på utfallet. En åtgärd som särskilt kan nämnas är förvaltningens sätt att arbeta med boendesamordning inom LSS-området. Där har vi lyckats undvika framtida särskilda avgifter. En effektivare schemaläggning har visat sig vara en process som är tidskrävande och där effekterna inte syns på en gång. En fråga som har motverkat detta är bland annat behovet av extra personal på grund av dåligt brandskydd på Tumba äldreboende. En åtgärd som förvaltningen inte har lyckats med är att verkställa personalminskning utifrån tidigare handlingsplaner. Detta arbete hänger samman med frågan om effektiv schemaläggning.

Två av de långsiktiga åtgärderna är genomförda. Det är dels att inrätta en vårdplanerarfunktion inom myndighetsverksamheten, dels att justera hyrorna inom äldreomsorgens boenden. Effekter av hyresjusteringen kommer att få genomslagskraft först under andra halvåret 2012 och helårseffekt från och med 2013.

Betydelsefulla händelser

2011 var det första året för den nya organisationen vilket även har inneburit vissa ekonomiska konsekvenser. Fyra nya LSS-boenden har startats under året. Det är Klippan, Källan, Skattebonden och Tullingeberg som tillsammans har gett 18 nya boendeplatser. Vidare har projekteringen av äldreboendet Tor-net har påbörjats under året. Det nya äldreboendet ska stå klart under 2014.

2012-02-29

Ekonomi – Driftbudgetens verksamhetsnivå

Centrala verksamheter redovisar ett överskott med netto 9 674 tkr

Verksamhet	Bokslut 2010 Netto	Budget 2011 Netto	Bokslut 2011 Kostnader	Bokslut 2011 Intäkter	Bokslut 2011 Netto	Budget- avvikelse Netto
CENTRALT						
711, Vård- och omsorgsnämnd	-700	-710	-729		-729	-19
712, Ledning och administration	-33 809	-30 891	-31 936	42	-31 894	-1 003
713, Övrig gem. verksamhet	-5 788	-7 500	-1 720		-1 720	5 780
714 Chef, gemensam adm,	-37 950					
719, Projekt	1 545	-3 491	-2 024	3 448	1 424	4 915
71, Summa	-76 701	-42 592	-36 408	3 490	-32 918	9 674

I ledning och gemensam administration ingår förvaltningsledning, nämndadministration, stöd- och utveckling samt ekonomi.

Ledning och gemensam administration, verksamhet 712, redovisar ett underskott med netto 1,0 miljoner kronor.

Övrig gemensam verksamhet 713 redovisar ett överskott med netto 5,7 miljoner kronor. Verksamheten omfattar utbildning, konsultinsatser, information och marknadsföring. Dessa kostnader har vi medvetet varit återhållsamma med och detta ingick i åtgärdsplanen för att dämpa det prognostiserade underskottet.

Under verksamhet driftprojekt, 719 har vi fått intäkter för stimulansmedel från socialstyrelsen. Vidare har projektmedel avseende Pulsen Combine inte använts med anledning av projektets senarelagda tidsplan.

2012-02-29

Äldreomsorgen redovisar ett underskott på netto 39 528 mnkr

Underskottet är framförallt inom hemtjänsten och externa placeringar.

Verksamhet	Bokslut 2010 Netto	Budget 2011 Netto	Bokslut 2011 Kostnader	Bokslut 2011 Intäkter	Bokslut 2011 Netto	Budget- avvikelse Netto
ÄLDREOMSORG						
770, Äldreomsorg	-22	-21 046	-21 035	3	-21 032	14
771, Bedömarehet SOL	-17 878	-12 169	-13 333	31	-13 302	-1 133
772, Kostorganisation	-1 630	-1 624	-14 978	13 837	-1 141	483
773, Särskilda boendeformer	-207 421	-208 197	-247 746	37 229	-210 517	-2 320
774, Öppen service	-9 108	-10 015	-12 196	1 289	-10 907	-892
775, Hemtjänst	-108 596	-97 097	-130 671	9 747	-120 925	-23 828
776, Hälso- sjukvård & rehab	-40 903	-40 176	-41 158	2 812	-38 346	1 830
777, Övrig service	-2 308	-1 800	-4 618	1 038	-3 580	-1 780
778, Externa placeringar	-32 335	-37 942	-50 825	5 478	-45 348	-7 406
779, Projekt	-13					
77010 Personligt stöd enligt SOL			-4 497	1	-4 497	-4 497
77, Summa	-420 214	-430 066	-541 057	71 463	-469 594	-39 528

Bedömarehetens verksamheter redovisar ett underskott på 1,1 mnkr

Under bedömareheten ingår administration, personalkostnader för biståndshandläggare, kostnader för hemvårdsbidrag och utskrivningsklara.

Avvikelsen beror i huvudsak på att personalkostnader avseende biståndshandläggare bokförts på fel verksamhet. Underskottet ska ses i relation till det överskott som finns på bedömarehetens verksamhet inom LSS, verksamhet 781.

Verksamheten för hemvårdsbidrag redovisar ett överskott på cirka 0,5 miljoner kronor. Striktare uppföljningar inom hemvårdsbidrag har genomförts under året och det var en av punkterna i åtgärdsplanen för 2011. De uppföljningar som har genomförts har lett till färre beslut och fler överklaganden. Detta har inneburit ett mindre överskott.

Verksamheten för utskrivningsklara redovisar ett underskott på 0,2 miljoner kronor. Vi budgeterade ett snitt på 2 personer per dygn och även utfallet har varit cirka 2 personer per dygn.

2012-02-29

Kost och måltidsenheten redovisar ett överskott på 0,5 mnkr

Kost- och måltid har ett överskott på cirka 500 tkr som beror på minskade kostnader för råvaruinköp. Vidare har verksamheten haft en tjänst som kock vakant under del av året.

Särskilda boenden redovisar ett underskott på 2,3 mnkr

Verksamheten omfattar särskilda boenden inom äldreomsorgen samt entreprenad Tre Källor.

Framförallt är det de särskilda boendena i Tumbaområdet som redovisar de största underskotten. Silverkronans avdelning för hemlösa har inte varit fullbelagd under året. På grund av avdelningens karaktär har det inte varit möjligt att minska bemanningen. I stället har behovet varit att tillsätta extra nattpersonal. På Tumba äldreboende har sjukfrånvaron ökat under året. Det är både den långa och den korta sjukfrånvaron som ökat. Sjukskrivningarna på äldreboenden hanteras med tidiga rehabsamtal samt vid behov, förstadagsintyg. Enhetschef har en dialog med medarbetaren om behovet av stöd.

I budget för 2011 fanns medel avsatta för ett nytt boende om 8 platser. I årets prognoser har vi antagit att detta skulle bidra till att verksamheten skulle redovisa ett överskott. Dessvärre har de ökade kostnaderna inneburit att verksamheten totalt sett redovisar ett underskott på 2,5 miljoner kronor. Intäkterna visar ett överskott på cirka 0,2 miljoner kronor.

Hemtjänst (inklusive Tre Källor) redovisar ett underskott på 23,8 mnkr

Verksamheten omfattar hemtjänst dag, kväll och natt, bilar samt entreprenad Tre Källor.

Prognosen under året har pekat på ett underskott med cirka 23 miljoner kronor. I oktober pekade prognosen på ett något bättre resultat, men kostnaderna för de sista månaderna ökade.

I Tumbaområdet redovisar hemtjänsten ett underskott på netto 12,7 miljoner kronor. I Alby samt i Hallunda och Norsborg redovisar verksamheten ett underskott på 8,4 miljoner kronor och i Tullingeområdet visas ett underskott på cirka 4,3 miljoner kronor. Intäkterna ger ett mindre överskott på 0,5 miljoner kronor. Verksamheten har fortsatt höga personalkostnader och kostnaden per hemtjänststimme ligger över den budgeterade. Ett arbete att analysera verksamheten har påbörjats under året och arbetet fortsätter under 2012 för att nå en bättre kontroll och samsyn för en mer effektiv verksamhet

Underskottet beror delvis på en volymökning på cirka 9 000 timmar, vilket motsvarar en ökad kostnad på cirka 3,0 miljoner kronor. Övrig kostnadsök-

2012-02-29

ning beror på att utfall per timme ligger cirka 65 kronor högre än budgeterat timpris.

Entreprenadverksamheten Tre Källor

Tre Källor driver på entreprenad hemtjänst i 29 servicelägenheter och ett gruppboende för dementa med sju boenden. Utfallet ingår i de ovan beskrivna verksamheterna för särskilda boenden och hemtjänst. Det samlade utfallet för Tre Källor är 12,1 miljoner kronor. Verksamheten har sedan den 1 april 2011 drivits utifrån ett nytt avtal. Det nya avtalet innebär ersättning efter antal utförda timmar i hemtjänsten och efter vårdtyngd inom gruppboendet. Sammanlagt redovisar entreprenadverksamheten ett överskott på cirka 2,4 miljoner kronor.

Rehab, hälso- och sjukvård redovisar ett överskott på 1,8 mnkr

Verksamheten omfattar hälso- och sjukvårdsenheten samt rehabenheten.

Bostadsanpassningen redovisar ett nära noll resultat för året. Hälso- och sjukvårdsenheten redovisar ett överskott på 0,3 miljoner kronor med anledning av att kostnader för semestervikarier blev lägre än budgeterat. Vidare redovisar rehabenheten ett överskott på cirka 2,0 miljoner kronor. Överskottet avser dels lägre personalkostnader, dels ökade intäkter.

Övrig service redovisar ett underskott på 1,8 mnkr

Verksamheten omfattar transporter, riksferdtjänst, trygghetstelefoner, väntjänst samt övrig service. Det är transportkostnaderna som ökat i förhållande till budget. Verksamheten redovisar ett underskott på cirka 1,9 miljoner kronor. Det är transporter till och från dagverksamheter som ökat samt övriga transporter såsom resor från sjukhus till kommunens boenden. Väntjänsten däremot redovisar ett litet överskott på 0,1 miljon kronor.

Externa placeringar redovisar ett underskott på 7,4 mnkr

Antalet placeringar har ökat med 8 platser vilket motsvarar cirka 3 000 dygn. I jämförelse med 2010 års bokslut har antalet placeringar ökat med 16 helårsplatser. Dygnspriset har ökat med cirka 5 procent mot budgeterat pris.

Personligt stöd enligt SOL redovisar ett underskott på 4,4 mnkr

Verksamheten omfattar personligt utformat stöd enligt socialtjänstlagen (SoL). Verksamheten har tidigare utförts av hemtjänsten men från och med 2011 utförs den av personlig assistans. Verksamheten har inte varit budgeterad under 2011 och inga nya beslut har tagits under året.

2012-02-29

Mått och nyckeltal Äldreomsorg	Bokslut 2009	Bokslut 2010	Budget 2011	Bokslut 2011
Utförda timmar hemtjänst	311 466	318 939	314 000	323 161
Timpris hemtjänst	342	367	339	404
Särskilda boenden, platser	234	267	265	259
Särskilt boende, dygnskostnad	1 643	1 617	1 543	1 700
Demensboenden, platser	76	77	107	105
Demensboende, dygnskostnad	1 911	1 987	1 827	1 913
Korttidsboende, platser	14	13	15	15
Korttidsboende, dygnskostnad	2 313	2 454	1 984	2 116
Servicelägenheter	92	83	82	82
Externa placeringar (snitt)	41	51	59	67
Externa placeringar dygnspris (snitt)	2 102	1 954	1 962	2 064
Utskrivningsklara (snitt)	3	4	2	2
Hemvårdsbidrag	110	97	85	99

Antal platser är beläggningsgraden under året

2012-02-29

Omsorgen om personer m funktionsnedsättning redovisar ett underskott på 4,8 mnkr

Verksamhet	Bokslut 2010 Netto	Budget 2011 Netto	Bokslut 2011 Kostnader	Bokslut 2011 Intäkter	Bokslut 2011 Netto	Budget- avvikelse Netto
OMSORGEN OM FUNKTIONSNEDSÄTTA						
780, Omsorg funktionsnedsättning	-522	-16 720	-19 970	25	-19 945	-3 225
781, Bedömarehet LSS	-3 924	-3 851	-2 803	1	-2 802	1 049
782, Självhushåll	-58	0	-466	463	-2	-2
783, Bostad med särskild service	-147 866	-160 117	-161 233	10 855	-150 377	9 740
786, Personlig assistans	-82 007	-79 392	-161 463	77 629	-83 834	-4 442
788, Externa placeringar OF	-48 528	-47 842	-59 225	3 453	-55 773	-7 931
789, Projekt	-57		-16		-16	-16
78, Summa	-282 964	-307 922	-405 177	92 426	-312 750	-4 828

Omsorg funktionsnedsättning redovisar ett underskott på 3,2 mnkr
Verksamheten innehåller gemensamma administrativa kostnader i form av personalkostnader för verksamhetens chefer. Den största posten i underskottet består i att förvaltningen under året har betalat 2,8 miljoner kronor i särskilda avgifter till Socialstyrelsen.

Bostad med särskild service redovisar ett överskott på 9,7 mnkr

Bostad med särskild service avser alla heltidsboenden och korttidsboenden för vuxna samt barn och ungdomar inom funktionsnedsättningsområdet. Orsaken till överskottet inom bostad med särskild service är att verksamheten för ett gruppboende inte har kommit igång som planerats. Under året har fyra nya boenden startats. Det är Klippan, Källan, Skattebonden och Tullingeberg.

Personlig assistans enligt LSS och SFB 51¹ visar totalt ett underskott på 4,4 mnkr

Verksamheten ger personer med funktionsnedsättning hjälp i hemmet och på fritiden genom personlig assistans. Under året har ett nytt arbetssätt med team påbörjats och som syftar till en mer effektiv verksamhet. Det förändrade arbetssättet har inte fått genomslag 2011 men vi förväntar oss positiva effekter under 2012.

Personlig assistans enligt LSS redovisar ett underskott 4,5 mnkr

Verksamheten redovisar ökade kostnader för LSS på grund av fler utförda timmar. Totalt sett har verksamheten ökat med cirka 11 500 timmar.

Personlig assistans enligt SFB 51, överskott 0,9 mnkr

¹ LSS-Lagen om stöd- och service, SFB 51 – Socialförsäkringsbalken kapitel 51, assistansersättning

2012-02-29

Inom extern assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken har antalet brukare ökat med 7 personer. Inom den egna assistansersättningen har vi ökade kostnader för sovande jour som inte ersätts fullt ut, vilket orsakar överskottet.

Ledsagning redovisar ett underskott på 0,5 mnkr och Avlösarservice redovisar ett underskott på 0,3 mnkr

Insatserna har minskat med cirka 3 000 timmar och mycket av verksamheten utförs på kvällar och helger, vilket bidragit till att ett underskott redovisas.

Externa placeringar redovisar ett underskott netto på 7,9 mnkr

Verksamheten omfattar externt boende heltid, familjehem heltid, korttidsverksamhet samt lägerverksamhet för både barn och vuxna. De externa placeringar har under 2011 ökat med 905 dygn, vilket motsvarar cirka 2 helårsplaceringar. Snittkostnad på dygnspriset är 3 850 kr, vilket är 325 kr mer än budgeterat. Det är cirka 9 procents skillnad mellan utfall och budgeterat pris.

Mått och nyckeltal Omsorgen om personer med funktionsnedsättning	Bokslut 2009	Bokslut 2010	Budget 2011	Bokslut 2011
Korttidshem, platser	11	10	16	11,65
Barn & ungdomsboende, platser	5	5	5	5
Bostad m. Särskild service heltid, boende, helårsplatser	154	147	136	132
Servicebostäder, helårsplatser	7	12	20	20
Nya bostäder, helårsplatser			23	4
LSS egen, timmar	52 305	51 900	52 138	52 272
LSS extern, timmar	37 967	60 249	55 332	66 700
SBF51, antal egna brukare	*	49	49	44
SBF51, antal ext brukare	*	102	101	108
Ledsagarservice	27 011	31 037	29 000	25 549
Avlösarservice	18 242	19 428	23 000	23 326
Externa placeringar, OF	41	38	40	42
Externa placeringar dygnspris (snitt)	3 639	3 531	3 525	3 850
Familjehem, korttids	646	786	898	586
Kontaktpersoner	167	185	190	189

2012-02-29

Investeringar

Projekt	Tkr	Bokslut 2010	Budget 2011	Bokslut 2011	Budget- avvikelse 2011
3300 Ny/återanskaffning av inventarier		-493	-500	-739	-239
3301 Förtätning av lägenheter		-1 000		-299	-299
3302 Ny/återanskaffning av inventarier		-204	-500	-611	-111
3303 Arbetsmiljöåtgärder, brandskydd		440	-1 000	-36	964
3304 Data, nät, tele (Stöd/Utv)		665		-296	-296
3305 IT, Pulsen Combine		1 000	-1 500		1 500
Summa		2 406	-3 500	-1 981	1 519

Beskrivning av utfall för respektive projekt

3300+3302 Ny/återanskaffning av inventarier, underskott 350 tkr

Under året har löpande återanskaffning av maskiner och utrustning skett. Det är bland annat matvagnar på Kärsdala, elstolpar på Samaritvägen samt återanskaffning av diskmaskiner och torktumlare i verksamheterna. Kostnader avseende lättare upprustning och renovering av lokaler har även belastat projektet. Dessa kostnader ska ses i relation till projektet för arbetsmiljöåtgärder som redovisar ett överskott.

3301 Förtätning lägenheter, underskott 299 tkr

Projektet avser medel för akuta lösningar för tillfälliga placeringar i form av köp av lägenheter eller alternativt inreda befintliga lokaler. Projektet har inte varit budgeterat under 2011, medel har funnits inom ramen för projektet avseende arbetsmiljöåtgärder.

Projekt 3303, arbetsmiljöåtgärder, brandskydd, överskott 964 tkr

Kostnader avseende arbetsmiljöåtgärder i form av lättare upprustning och renoveringar har belastat projektet för återanskaffning av inventarier och därför redovisar detta projekt ett överskott. Behov av arbetsmiljöåtgärder inom verksamheterna samt brandskydd i de geografiska områdena fortsätter under 2012.

Projekt 3304+ 3305, verksamhetssystem/IT-utbyggnad, överskott 1 204 tkr

Medel avseende bl.a. införandet av verksamhetssystemet Pulsen Combine har inte tagits i anspråk på grund av att projektet har tagit en paus.

2012-02-29

Ombudgeterings och omföringsförslag

Vård- och omsorgsförvaltningen föreslår en ombudgetering till 2012 av nedanstående projekt.

Investeringsprojekt	Tkr
3305 Pulsen Combine	-1 500
Summa	-1 500

Projektet Pulsen Combine, för nytt verksamhetssystem redovisar ett överskott 2011. Tidplanen för projektet har senarelagts och projektet har tagit en paus, vilket medfört att kostnader inte belastat budgeten i den utsträckning som planerats. Projektet kommer att återupptas under 2012.

Driftprojekt	Tkr
5416 + 5418 Stimulansmedel	1 231,9
5307 Värdegrunden	83,8
Omvårdnadslyftet	773,8
Summa	2 089,5

Vård- och omsorgsförvaltningen har fått 2,0 miljoner kronor i statsbidrag från Socialstyrelsen avseende stimulansmedel. För dessa medel driver vi projekten Demensvård och Socialt innehåll. Vidare har vi fått 100 tkr för arbetet med värdegrunden och för att genomföra utbildningar i enlighet med omvårdnadslyftet har vi fått 773,8 tkr. Överskotten på ovanstående driftprojekt föreslår förvaltningen omföras till 2012 för att säkerställa fortsatt arbete.

2012-02-29

Uppföljning av mål, mätbara mål och åtaganden

Mål 1: Botkyrka är en bra kommun att bo, leva och verka i

Botkyrka ska vara en levande livs- och arbetsmiljö genom att erbjuda ett bra boende och vara en natur-, kunskaps- och upplevelsekommun. Tillväxt och välfärd skapas genom att stimulera de viktigaste resurser som kommunen har, dvs den enskilde medborgarens kraft och kreativitet. Kommunen ska vara en trygg och trivsamt plats. Attraktiva och säkra närmiljöer är viktigt för att människor ska känna sig trygga. Andra aspekter av trygghet är att människor har en tryggad försörjning och känner en social trygghet i svåra situationer.

Mätbart mål	Utfall 2009	Utfall 2010	Mål 2011	Utfall 2011
1 a) År 2014 ska minst 96% av invånarna uppleva att Botkyrka är en bra kommun att bo, leva och verka i (KF)	92%	90%	95%	85%
1 b) År 2014 ska minst 88% av invånarna uppleva att det är tryggt i deras närområde (KF)	84%	85%	86%	77%
Vård- och omsorgsnämndens mål: 1 c) Brukare är nöjda med verksamheterna i sin helhet		86%		²

Åtaganden

Utveckla Albys identitet

-Vi ska hålla en öppen dialog med medborgarna för att stärka varumärket och på bästa sätt bidra till ett Alby där alla utifrån sina olika förutsättningar kan vara delaktiga. Vi tar fram särskild information om förvaltningens verksamhet i Alby.

Uppföljning och analys

Verksamhetschefen har vid dialogforum i Alby informerat om förvaltningens verksamheter.

Slutsatser för framtiden

Vi kommer fortsätta följa upp och analysera nationella mätningar, nyckeltal och tillsynsrapporter för att utveckla verksamheterna samt säkerställa att brukarna är nöjda med verksamheten i sin helhet. Alla enheter ska ha ett individfokuserat arbetssätt.

² Brukarundersökning genomförs vartannat år. Nästa undersökning sker 2012.

2012-02-29

Mål 2: Botkyrkaborna är delaktiga och kan påverka i kommunen

I ett demokratiskt samhälle har alla människor lika värde och lika rättigheter. Trots det är skillnaderna fortfarande stora och alltför många känner ett utanförskap. Arbetet för jämlikhet och delaktighet ska intensifieras ytterligare. Botkyrka ska utveckla och fördjupa demokratin. Alla ska ha möjlighet att påverka. En viktig del för att öka delaktigheten är de dialogforum som vi inrättar i varje kommundel. Här kan förtroendevalda och medborgare mötas för att tillsammans diskutera hur Botkyrka kan utvecklas.

Mätbart mål	Utfall 2009	Utfall 2010	Mål 2011	Utfall 2011
2 a) År 2014 ska minst 75% av invånarna uppleva att de kan vara med och påverka i kommunala frågor som intresserar dem (KF)	61%	60%	70%	65%
Vård- och omsorgsnämndens mål:				
2 b) Brukare är nöjda med inflytandet och delaktigheten i våra verksamheter.		87%		
2 c) Enheterna har forum för dialog för brukarinflytande.	90%	90%	100%	100%

Åtaganden

- Enkät- och mätmetoder ska utvecklas för att öka möjligheterna för alla brukare att självständigt besvara enkäter.
- Alla berörda enheter ska ha forum för brukarinflytande och dialog.
- Enhetschefen ansvarar för att samtliga brukare har en genomförandeplan och att planen följs upp och revideras vid förändringar.

Utveckla dialogen med Tullingeborna

- Vi bjuder in de äldre Tullingeborna till dialog kring förebyggande insatser.

Uppföljning och analys

Från och med hösten 2011 har alla enheter brukarråd och närståendeträffar.

Inom äldreomsorgen har samtliga brukare genomförandeplaner som tagits fram tillsammans med brukaren eller företrädare. Alla enheter jobbar aktivt med genomförandeplaner som revideras vid förändringar, dock minst en gång om året. Vi arbetar utifrån det stöd och den service som fastställts i genomfö-

2012-02-29

randeplanen. Riktlinjer för social dokumentation beslutades i november i nämnden. Utbildning pågår och fortsätter under 2012.

Sektionschefen har deltagit på två möten med Tullinges äldreråd.

Slutsatser för framtiden

En översyn pågår om utformningen av brukarenkät 2012. Bland annat undersöker vi möjligheterna att använda en förenklad modell för brukare inom LSS-verksamheterna samt möjligheten att använda oss av Socialstyrelsens brukarundersökning.

Mål 3: Kommuninvånarna får ett bra bemötande och bra service av kommunens anställda

Kommuninvånarna ska få ett bra bemötande i kontakten med de anställda i kommunen. Alla ska bemötas med respekt, få sakkunnig information, stöd och hjälp. Ingen ska särbehandlas. Kommuninvånarna ska uppfatta att det är enkelt att ha kontakt med kommunen och att man får tydliga och klara besked och bra service. Medborgare som är brukare i de kommunala verksamheterna ska känna att de har möjlighet att påverka den egna verksamheten förutom att de är nöjda med den service de får.

Vård- och omsorgsnämndens mål:

Stärka varumärket Botkyrka kommun och vård- och omsorgsförvaltningen. Målet är att alla medborgare i Botkyrka känner sig trygga den dag de är i behov av stöd och service från vår förvaltning.

Mätbart mål	Utfall 2009	Utfall 2010	Mål 2011	Utfall 2011
3 a) År 2014 ska minst 89% av invånarna anse att kommunens anställda ger dem ett bra bemötande (KF)	78%	80%	87%	81%
Vård- och omsorgsnämndens mål: 3 b) Brukare är nöjda med bemötandet i våra verksamheter.		87%		
3 c) Brukare är nöjda med hur deras integritet respekteras i våra verksamheter.		91%		

2012-02-29

Åtaganden

- All intern och extern information, både digitalt och i trycksaker, ska vara uppdaterad, korrekt och lättillgänglig samt erbjudas i alternativa format. Alla nyanställda medarbetare erbjuds utbildning i klarspråk.
- Fungerande rutiner för rapportering av avvikelser och incidenter inom lagarna SoL, LSS och HSL ska införas och användas i hela förvaltningen.

Uppföljning och analys

Klarspråksutbildning har erbjudits två gånger under året.

All intern och extern information, både digitalt och i trycksaker har kontinuerligt uppdaterats. Förvaltningens sidor på intranätet har setts över för att bli mer lättillgängliga och ändamålsenliga.

En tillgänglighetsanalys av botkyrka.se är genomförd under året.

Arbetet med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet har pågått under 2011 enligt den handlingsplan som nämnden beslutat om. Arbetet fortsätter under 2012 med:

- Kvalitets- och resultatdialog med samtliga enheter under mars 2012
- Kvartals- och månatliga uppföljningsdialoger
- Kvalitetskontroll och tillsyn på samtliga enheter under perioden april-juni 2012

Slutsatser för framtiden

Kvalitetsdialogerna utvecklas så att de även når medarbetarna.

I kontakter med medborgarna är vi tillgängliga, hjälpsamma och hänvisar rätt.

Vi kommer att fortsätta vårt arbete med att vidmakthålla en hög kvalitet av all intern och extern information, både digitalt och i trycksaker. Vidare vill vi upprätthålla brukarfokus på externwebben.

Mål 4: Medborgarna har lika möjligheter och rättigheter

Kommunens invånare ska ha lika möjligheter att utveckla och bidra med sin förmåga i arbetslivet, på fritiden och i samhället generellt. Det ska gälla oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck

2012-02-29

Mångfald och jämställdhetsarbetet ska stärkas och genomsyra all kommunal verksamhet och samhällsplanering. Vår avsikt är att arbeta för att ge mångfald och antidiskriminering genomslag i verksamhet och personalsammansättning. Vi ska bli en förebild och uppmana andra aktörer att inta ett aktivt förhållningssätt i dessa frågor

Vård- och omsorgsnämndens mål:

De olika perspektiven för den sociala dimensionen för ett hållbart Botkyrka ska genomsyra verksamheten.

-Följa den framtagna handlingsplanen för jämställdhetssäkring för att säkerställa att beslut fattas utifrån individens behov, oavsett man eller kvinna och att verksamheterna erbjuder aktiviteter och stimulans till män och kvinnor på samma villkor.

-Utveckla förvaltningens boendeplanering så att det inte uppstår oskäligen väntetider för brukarna.

-Stödja övriga förvaltningars arbete med att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

Mätbart mål	Utfall 2009	Utfall 2010	Mål 2011	Utfall 2011
4 a) År 2014 ska minst 95% av invånarna uppleva att de inte utsätts för diskriminering (KF)	88%	93%	92%	90%
Vård- och omsorgsnämndens mål: 4 b) Brukarna upplever att de inte utsätts för diskriminering i våra verksamheter.		94%		
4 c) Fastställa riktlinjer för service och tillgängligt till medborgaren vid kontakt och ansökan om insats				

Åtaganden

-Vi ska följa upp att alla brukare får likvärdiga insatser oavsett var de bor i kommunen.

-Inom alla våra verksamheter ska FN konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ingå i det ordinarie arbetet. Genom utbildningar för medarbetare och förtroendevalda ska vi öka medvetenheten om syftet med konventionen.

Uppföljning och analys

En handbok kring FN konventionen har tagits fram under året. Handboken "Tänk nytt, lätt och rätt" har också inspirerat andra kommuner. Förvaltningen har arbetat med att stödja övriga förvaltningars tillgänglighetsarbete. På grund

2012-02-29

av att vi inte ser önskade resultat, har förvaltningen initierat en organisatorisk förändring av tillgänglighetsprocessen.

Arbetet med handlingsplanen utifrån projektet Jämställdhetssäkring av biståndsbedömning har påbörjats under året och fortsätter under 2012 i samarbete med kommunledningsförvaltningen. Planerade aktiviteter som var tänkta att genomföras 2011 har blivit försenade och planeras genomföras under 2012. Projektet erhåller statliga medel.

Vi har arbetat intensivt med att förbättra boendeplaneringen. År 2011 färdigställdes 18 nya boendeplatser för personer med funktionsnedsättning. Nya resurser togs fram för att effektivisera det konkreta arbetet med att erbjuda boende till brukare. Detta kommer att leda till färre särskilda avgifter från och med år 2013.

Slutsatser för framtiden

En plan för boende inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning tas fram. Vi arbetar utifrån ett interkulturellt förhållningssätt. Sociala och existentiella behov tas upp i genomförandeplanen. Gemensamma rutiner fastställs så att alla brukare ska få likvärdiga insatser oavsett var i kommunen man bor.

En genomlysning och uppföljning av alla LSS-insatser ska göras för att utveckla rättsäkerheten i handläggningen av ärenden.

Mål 5: Botkyrkaborna mår bra och har en god hälsa

Världshälsoorganisationen (WHO) har definierat hälsa som "ett tillstånd av fullständig fysisk, psykisk och socialt välbefinnande". Hälsa är därmed något mer än frånvaron av sjukdom. Hälsa omfattar något positivt, en känsla av god livskvalitet och välbefinnande. I folkhälsoarbetet utgår vi från ett hälsofrämjande perspektiv. Perspektivet innebär att vi stärker de faktorer som främjar hälsa istället för att fråga varför människor blir sjuka

Vård- och omsorgsnämndens mål:

Förbättra hälsan för brukare med funktionsnedsättningar inom förvaltningens gruppboenden.

Arbeta förebyggande för äldres hälsa genom anhörigstöd och mötesplatser för att möjliggöra att de äldre kan bo kvar i sina hem så länge de själva önskar det.

2012-02-29

Mätbart mål	Utfall 2009	Utfall 2010	Mål 2011	Utfall 2011
5 a) Under perioden 2011-2014 ska hälsan förbättras i Botkyrka uttryckt som att ohälsotalet minskar (KF)	33,8	27,4	33,0	
Vård- och omsorgsnämndens mål: 5 b) De som besöker våra mötesplatser ska uppleva att hälsan förbättras.			95%	

Åtaganden

- Genomförandeplaner för samtliga brukare ska alltid innehålla individuella aktiviteter som syftar till att stimulera hälsa och livskvalitet.
- Sex gruppboenden för personer med funktionsnedsättning ska delta i ett hälsoprojekt med Karolinska institutet
- Vi ska säkerställa att alla brukare inom LSS har möjlighet till en aktiv fritid. Det sker genom att vi har kulturombud på varje enhet.
- Vi ska genomföra introduktionsutbildning för ledsagare och kontaktpersoner. Syftet är att ge dem inblick i kommunens organisation och informera om hur viktigt deras uppdrag är för att öka hälsan bland brukarna.

Uppföljning och analys

Mötesplats Grödinge öppnade under april 2011. Den drivs av frivilliga.

Kulturombud finns på de flesta enheter och även på dagverksamheter. Kultur- och fritidsförvaltningen hanterar från och med 2011 vård- och omsorgsförvaltningens föreningsfrågor. Kulturombuden inom äldreomsorgen träffas en gång per månad och planerar större aktiviteter som riktar sig till medborgarna. Ombuden är ansvariga för att fånga upp intresset hos brukarna samt att informera om kommande aktiviteter. Samspelet mellan förvaltningarna behöver utvecklas ytterligare.

Hälsoprojektet med Karolinska institutet pågår och fortsätter 2012.

Introduktionsutbildning för ledsagare och kontaktpersoner har inte kunnat genomföras som planerat.

Samtliga enheter arbetar med uppföljning och uppdatering av brukarnas genomförandeplaner som också innehåller individuella önskemål som stimulerar hälsa och livskvalitet.

Slutsatser för framtiden

I projektet Senior Alert registreras i förebyggande syfte fall, trycksår, nutrition och munhälsa. Avtal kommer att tecknas 2012 för fortsatt registrering. Regi-

2012-02-29

streringen förbättrar kvaliteten genom teamarbete och ett individfokuserat arbetssätt.

Riktlinjer för anhörigstöd tas fram och förtydligar vikten av det arbete som anhöriga utför. Dagverksamheterna utvecklas för att möjliggöra kvarboende i hemmet

Unga och äldre i fokus - ett Botkyrka med goda uppväxtvillkor och ett tryggt liv för alla

Mål 6: Barn och ungdomar har goda uppväxtvillkor i Botkyrka

Botkyrka ska vara en trygg och bra kommun att växa upp i. Kommunens olika verksamheter måste här samverka med varandra och med andra aktörer för att nå önskat resultat. Förskolans pedagogiska verksamhet har stor betydelse för en god språkutveckling och en bra start i livet för de minsta.

En bra uppväxt handlar även om att ha en bra fritid och att få utlopp för kreativitet och skapande. Kommunens upplevelsesatsning syftar till att stödja och uppmuntra de ungas idéer och initiativ inom detta område

Vård- och omsorgsnämndens mål:

Förvaltningen ska bidra till bättre uppväxtvillkor för barn och unga med funktionsnedsättning genom samverkan och samordning över förvaltningsgränserna och med intresseföreningar och frivilliga organisationer.

Mätbart mål	Utfall 2009	Utfall 2010	Mål 2011	Utfall 2011
6 a) Minst 90% av ungdomar i åldrarna 10-19 år ska år 2014 uppleva att de har en bra fritid (KF)				
6 b) 82% av föräldrarna till barn i åldern 1-10 år ska år 2014 anse att Botkyrka är en bra kommun att växa upp i (KF)	71%	67%	76%	62%
Vård- och omsorgsnämndens mål:				
6 c) Barn och ungdomar inom våra verksamheter ska vara nöjda med möjligheten till en meningsfull fritid.		85%		
6 d) Barn och ungdomar inom våra verksamheter upplever att verksamheten bidrar till att de kan utöva sina fritidsintressen.		85%		

Åtaganden

Alby - Skapa bättre uppväxtmiljö för pojkar och flickor

2012-02-29

Uppföljning och analys

Alby äng har etablerat en kontakt med två skolor och en förskola i Alby. Tanken är att skapa ett samarbete där verksamheterna besöker varandra och att ett faddersystem inleds. Arbetet kommer att fortsätta under 2012.

Slutsatser för framtiden

Samarbetet med FUB och kultur- och fritidsförvaltningen fortsätter och utvecklas i syfte att skapa möjligheter och förutsättningar till en meningsfull fritid.

Mål 8: Äldre kan efter sina förutsättningar bibehålla sin livskvalitet

De äldres erfarenhet och kompetens är en viktig resurs att ta tillvara. I Botkyrka ska man kunna fortsätta ett aktivt liv även när man kommer upp i åren. Äldreomsorgens insatser ska bygga på ett förhållningssätt där det friska sätts i fokus med insatser som bibehåller eller stärker möjligheter till en trygg livssituation. Det innebär också att erbjuda fler mötesplatser för äldre.

Vård- och omsorgsnämndens mål:

Vård- och omsorgsförvaltningen har nöjda brukare och anhöriga. Vi arbetar utifrån vår värdegrund "Vård- och omsorgsförvaltningen utgår från alla människors lika värde och den enskildes möjligheter och förmågor". Alla medarbetare är väl insatta i värdegrunden och värdemålen och tillämpar dessa i det dagliga arbetet. Tillämpa de nya nationella riktlinjerna för vård och omsorg vid demenssjukdom.

Utveckla ett systematiskt kvalitetsarbete som fungerar i hela organisationen. Kvalitetssystemet ska vara känt för alla medarbetare.

Arbeta för enhetliga rutiner för att uppfylla socialstyrelsens krav på kvalitetssystemet när det gäller rutiner för samverkan, rapportering av fel och brister, synpunktshantering, enhetlig handläggning och dokumentation. Säkra likvärdiga insatser och rättssäkerhet i handläggningen.

Mätbart mål	Utfall 2009	Utfall 2010	Mål 2011	Utfall 2011
8 a) År 2014 ska 85% av invånarna över 65 år uppleva att det är tryggt att åldras i Botkyrka kommun.	73%		82%	

2012-02-29

Vård- och omsorgsnämndens mål:				
8 b) Brukare är nöjda med tryggheten i våra verksamheter.	90%	88%	92%	
8 c) Brukare är nöjda med hur verksamheten bidrar till upplevelsen av stimulans och aktivitet.	81%	78%	85%	
8 d) På våra särskilda boende för äldre erbjuds alltid två alternativa maträtter vid huvudmålet.			100%	100%
8 e) I bostad med särskild service för personer med funktionsnedsättning erbjuds alltid en egen individuellt anpassad kultur- eller fritidsaktivitet i veckan.			100%	100%

Åtaganden

- Alla brukare ska ha en stöd- eller kontaktperson i personalgruppen.
- Samtliga enheter ska bjuda in brukare och närstående till en träff minst en gång per år.
- Måltiderna på våra särskilda boenden för äldre ska planeras så att nattfastan inte överstiger 11 timmar.
- Lokala riktlinjer med de nationella riktlinjerna för demens som grund ska tas fram.
- En plan ska tas fram för hur uppföljning av samtliga biståndsbeslut ska genomföras.
- De resultat som avviker från genomsnittet i socialstyrelsens årliga brukarundersökningar ska åtgärdas i alla berörda enheter.

Uppföljning och analys

Alla brukare har en stöd- eller kontaktperson i personalgruppen.

Nattfastan överstiger inte 11 timmar.

Införandet av de nationella riktlinjerna för demens har pågått under 2011 och avslutas i juni 2012. Därefter kommer arbetet att övergå i ordinarie verksamhet. Demenscoacher och demenssjuksköterska finns nu i verksamheterna. Ett stort antal medarbetare har genomgått den nätbaserade demensutbildningen.

En plan har tagits fram för en förbättrad uppföljning av biståndsbeslut. Myndighetsverksamheten arbetar med planen men det finns fortfarande brister i uppföljningen.

Under hösten inleds arbetet med arbetet med nationell värdegrund inom äldreomsorgen. Målet är att äldreomsorgen ska inriktas på att den äldre får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. Projektet "Värdigt liv och välbefin-

2012-02-29

nande” utgår från den nationella värdegrunden. För de stimulansmedel som beviljats ska möjligheten undersökas om att införa värdighetsdeklarationer. Hittills har en föreläsning på ämnet värdigt liv och välbefinnande anordnats och ett antal cirkelträffar i mindre grupper genomförts. Arbetet kommer att fortsätta 2012 och 2013.

Resultatet på brukarundersökningar presenteras på arbetsplatsträffar. Varje enhetschef ansvarar för att handlingsplaner tas fram på enheten.

Slutsatser för framtiden

En utbildning i social dokumentation genomförs på alla enheter. Vi använder nationella och egna brukarundersökningar för att ta reda på om vi arbetar på ett sätt som ger önskad trygghet och att upplevelsen av stimulans och aktivitet är hög. Vi arbetar även med matråd med representanter från brukare och personal. En måltidsenkät har även genomförts både inom hemtjänsten och äldreboenden. Resultatet av enkäten visar att brukarna är mycket nöjda. Hela undersökningen kommer att presenteras på Botkyrka.se.

Att förbättra kvaliteten i alla verksamheter är ett långsiktigt arbete som kommer att fortsätta under flera år.

Samhälle i utveckling - det nya Sverige finns i Botkyrka

Mål 11: Botkyrka bidrar inte till klimatförändringar

Botkyrka måste klara av att både minska utsläpp av så kallade växthusgaser och hantera konsekvenserna av den globala uppvärmningen. Det ställer krav på att kommunen skapar en ekologiskt hållbar utveckling som minskar miljöbelastningen och gynnar biologisk mångfald. Dessutom behöver miljömedvetandet öka hos Botkyrkas invånare och verksamma. Energisparande och miljöfrämjande åtgärder liksom ett hållbarare transportsystem ska stimuleras. Vår nya klimatstrategi ska lägga fast handlingsvägarna som leder från "nuläge" till "önskat läge" - till ett läge där vi inte längre bidrar till klimatförändringarna

Vård- och omsorgsnämndens mål:

Bidra till kommunens mål om att öka andelen resande och transporter med miljövänliga alternativ. Vi har fastlagda rutiner för att prioritera kollektivt resande. Bland annat ska bilpoolen användas. Arbeta aktivt med klimatsmart, ekologisk och vegetarisk mat i våra verksamheter.

Mätbart mål	Utfall 2009	Utfall 2010	Mål 2011	Utfall 2011
11 a) Utsläppen av koldioxid ska minska till 1,2 ton per invånare år 2014 (KF)			1,5	

2012-02-29

Vård- och omsorgsnämndens mål: 11 a) Minska antalet körda mil med bil i våra verksamheter	5%
--	----

Åtaganden

-Vi ska använda tekniska lösningar som handdatorer, telefonkonferenser i syfte att underlätta ruttplanering och minska resandet med bil.

-Vi medverkar i ett pågående klimatanpassningsprojekt om värmeböljor i samarbete med Climatools. Projektet ska spridas i verksamheterna under 2011.

Uppföljning och analys

Under året har medlemskap till bilpoolen ökat. Vi förordar kollektivt åkande och samplanerar resor med egna tjänstebilar. Hemtjänsten använder cyklar när så är möjligt och i närområdet promenerar vi. Telefonkonferenser genomförs också.

Vi ser kontinuerligt över våra leverantörstransporter. Kostorganisationen har under året deltagit i ett projekt tillsammans med utbildningsförvaltningen kring ekologiska råvaror.

Våra enheter har informerats om Projektet Climatools som handlar om kunskap om och åtgärder vid värmeböljor.

Slutsatser för framtiden

På grund av kvalitetsbrister i organisationen har vi inte haft fokus på målområdet. Insatserna görs i liten skala och i den mån vi har haft möjlighet utifrån förvaltningens och nämndens förutsättningar.

Mål 12: Medborgarna skapar samhörighet och hemkänsla i Botkyrka

Människor engagerar sig i sammanhang de känner samhörighet med. Därför är viljan till och stoltheten över att känna sig som Botkyrkabo helt avgörande för att skapa delaktighet. Ett ökat kvarboende är en förutsättning för att sociala kontakter och nätverk ska bli bestående. Botkyrka ska erbjuda olika former av boende och upplåtelseformer för att man ska kunna välja det boende som bäst passar den egna situationen. Kommundelarna ska upprustas och omdanas i samråd med de boende. Det gäller bostadsområden, kommunala lokaler och anläggningar och utemiljön, med en helhetssyn på en bra boendemiljö

Vård- och omsorgsförvaltningens mål:

Arbeta för att ge en bra bild av våra verksamheter för att alla medborgare i Botkyrka ska känna sig trygga när de är i behov av stöd och service.

2012-02-29

Mätbart mål	Utfall 2009	Utfall 2010	Mål 2011	Utfall 2011
12 a) Vid utgången av 2014 ska minst 92% av medborgarna uppge att de kan rekommendera en vän att flytta till sitt bostadsområde (KF)	84%	83%	88%	78%
Vård-och omsorgsnämndens mål: 12 a) Vid utgången av 2014 ska minst 92% av medborgarna uppge att de kan rekommendera en vän att flytta till sitt bostadsområde	84%		88%	

Åtaganden

-Varje möte mellan förvaltningens anställda och medborgare ska bidra till att skapa en positiv bild av verksamheten. Förvaltningens verksamheter ska dessutom marknadsföras genom positiva inslag på bland annat botkyrka.se, i medborgartidningen PEJL, i pressmeddelanden och i lokaltidningarna

Alby - förnya stadsmiljön

-Ett nytt gruppboende för personer med funktionsnedsättning ska startas.

Tullinge - säkra och utveckla Tullinges kvalitéer

-Vi ska arbeta med Botkyrkabyggen och externa byggbolag för att skapa bra möjligheter till bostäder för äldre och för personer med funktionsnedsättning vid nyproduktion

Uppföljning och analys

Vi använder trycksaker, botkyrka.se, Pejl och Mitt i Botkyrka för att nå ut med information om aktiviteter i våra verksamheter. Internt har förvaltningen arbetat för att tydliggöra personalens uppdrag i syfte att skapa en positiv bild av våra verksamheter.

Rutiner för medierelationer är framtagna i syfte att den bild som förmedlas är så korrekt och nyanserad som möjligt och att det bidrar till att stärka varumärket Botkyrka kommun och vård- och omsorgsförvaltningen.

Planerat boende i Alby (Lövkojan) med cirka 6 platser har inte startat som planerat. Det nya boendet kan stå klart tidigast hösten 2012.

Slutsatser för framtiden

I öppna jämförelser får vi mycket goda resultat vad gäller information om vilken äldreomsorg vi kan erbjuda. Vi ser dock att ett fortsatt behov att skapa en positiv och rättvisande bild av våra verksamheter och att synliggöra oss utifrån kommunens varumärkesplattform.

Nämnden har 2012 beställt ett nytt vård och omsorgsboende och ett nytt LSS-boende.

2012-02-29

Mål 13: Invånarna i Botkyrka upplever att kommunen stimulerar till kreativitet och entreprenörskap

Kommunens upplevelsesatsning är en strategi för kommunens verksamheter och andra aktörer i kommunen. Upplevelsesatsningen ska stärka den kommunala verksamheten och samtidigt skapa nya inspirerande möjligheter inom kultur, utbildning och näringsliv. Kommunens upplevelsesatsning bidrar även till en positiv bild av Botkyrka

Vård- och omsorgsförvaltningens mål:

Utveckla samarbete med frivilligverksamheterna och volontärer.

Mätbart mål	Utfall 2009	Utfall 2010	Mål 2011	Utfall 2011
13 a) Vid utgången av 2014 ska minst 87% av medborgarna uppleva att kommunen satsar på kreativitet och entreprenörskap (KF)	69%	75%	82%	72%

Åtaganden

- Vi ska skapa en plattform för väntjänst som ger förutsättningar för samverkan mellan olika etniska grupper/föreningar.
- Vi ska ta fram nya och utveckla befintliga e-tjänster utifrån våra målgruppers behov. Vi ska också erbjuda alternativa kontaktvägar för de medborgare som inte har möjlighet att använda den digitala tekniken.

Uppföljning och analys

Att skapa en plattform för väntjänsten har ej kunnat genomföras på grund av att personella resurser saknas.

Mötesplats Grödinge startade under året och drivs som övriga mötesplatser (Tumba och Hallunda) av frivilliga. Mötesplatserna ger förutsättningar för samverkan mellan olika grupper/föreningar och erbjuder alternativa kontaktvägar för medborgarna.

Införandet av den nya e-tjänsten Pulsen Combine som ska ersätta nuvarande verksamhetssystem har inte skett enligt tidigare planering. Anledningen till det är förseningar i leveransen. Pulsen Combine är verktyg som är tänkt för att utveckla och ta fram nya e-tjänster utifrån våra målgruppers behov. Hur och när arbetet kommer att återupptas är för närvarande oklart.

2012-02-29

Slutsatser för framtiden

Av olika anledningar har vi inte kunnat ta fram nya och utveckla befintliga e-tjänster i den utsträckning som planerats. Behovet är nu än mer påtagligt och vi måste framöver prioritera denna fråga. Med största sannolikhet kommer det att kräva omfattande resurser.

Frivilligarbetet behöver utvecklas och resurser för det behöver tas fram.

Organisation för framtiden - kreativitet och effektivitet ger kraft

Mål 14: Kommunens verksamheter bedrivs på ett fossilbränslefritt och energisnålt sätt

Botkyrka kommuns verksamheter ska präglas av långsiktighet och vara ett föredöme för kommuninvånare och företag som verkar i kommunen. All kommunal verksamhet ska arbeta mot de nationella miljö kvalitetsmålen. Energisparande och miljöfrämjande åtgärder ska stimuleras. All direkt användning av fossila bränslen som olja och bensin ska upphöra inom "kommunkoncernen".

Vård- och omsorgsförvaltningens mål:

Arbeta för bättre miljömedvetenhet bland personalen för att minska energiförbrukningen.

Mätbart mål	Utfall 2009	Utfall 2010	Mål 2011	Utfall 2011
14 a) Kommunens inköp av fossilbränsle ska år 2015 vara 0% (KF)	97%	95%	69%	
14b) Den totala energiförbrukningen ska under perioden 2007-2014 minska med 15%/kvm i kommunens fastigheter och anläggningar (KF)	250	244	231	

Åtaganden

Arbeta för bättre miljömedvetenhet bland personalen för att minska energiförbrukningen.

Uppföljning och analys

Flera enheter uppmärksammade den internationella Fair Trade-dagen³ och sopsorterar så långt möjligt.

³ Organisation för rättvis handel

2012-02-29

Slutsatser för framtiden

På grund av kvalitetsbrister i organisationen har vi inte haft fokus på målområdet. Insatserna görs i liten skala och i den mån vi har haft möjlighet utifrån förvaltningens/nämndens förutsättningar.

Mål 15: I Botkyrka är arbetsklimatet gott och sjukfrånvaron låg

Botkyrka kommun ska uppfattas som en attraktiv och bra arbetsgivare. Det ska finnas goda möjligheter för alla medarbetare att vara delaktiga och ha inflytande över hur arbetet bedrivs, utvecklas och planeras. Goda idéer ska tas tillvara och stimuleras. Möjligheter till kompetensutveckling utifrån verksamheternas och individens behov ska finnas. Det långsiktiga målet är att Botkyrka kommun ska uppfattas som ett föredöme för andra och att vi lever upp till begreppet mönsterarbetsplats.

Vård- och omsorgsförvaltningens mål:

Medarbetare som vill ska i möjligaste mån ges möjlighet att arbeta heltid bland annat genom ökat samarbete mellan enheterna, vilket kräver flexibilitet såväl från medarbetare som från ledning.

Sjukfrånvaron ska fortsätta att minska genom tidiga insatser och uppföljning av upprepad korttidsfrånvaro.

Former för APT-samverkan och trivselsfrågor ska förbättras löpande under året.

Mätbart mål	Utfall 2009	Utfall 2010	Mål 2011	Utfall 2011
15 a) Minst 88 % av de anställda ska 2014 uppleva sig ha inflytande över sitt arbete (KF)	83%	81%	85%	80%
15 b) Den totala sjukfrånvaron för kommunens anställda ska vara högst 6 % år 2014 (KF)	6,8%	5,8%	6,5%	
Vård- och omsorgsförvaltningens mål:				
15 c) Medarbetarna trivs på jobbet.	88%	88%	90%	- ⁴
15 d) Medarbetare i vård- och omsorgsförvaltningen är nöjda med att arbeta i Botkyrka kommun.	84%	84%	86%	86%
15 e) Svarefrekvensen på den årliga medarbetarenkäten ska öka	75%	80,7%		73%

Åtaganden

-Ett gott arbetsklimate är alla chefers och medarbetares ansvar. Varje chef ska arbeta för att analysera enhetens sjukfrånvarostatistik och skapa åtgärdsplaner

⁴ Frågan finns inte i medarbetarenkäten 2011.

2012-02-29

utifrån resultatet i den årliga medarbetarenkäten. Vid långtidssjukskrivning ska chefer arbeta med stöd av HR-specialist för en effektiv rehabilitering.

-Varje chef har ansvar att arbetsmiljö/skyddsronder sker en gång per år under perioden januari till mars och att handlingsplaner upprättas för arbetsmiljöförbättrande åtgärder för att samordnas i det årliga budgetarbetet.

-Funktionsnedsättningperspektivet ska införas i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

-Nämnden åtar sig att arbeta för att förvaltningens medarbetare ges möjlighet till heltidsanställning

-Våra chefer ska kontinuerligt utveckla arbetet med mönsterarbetsplatsen, där möjlighet till heltidsarbete, former för arbetsplatsträffar, samverkans- och trivselfrågor är de viktigaste områdena.

Uppföljning och analys

Cheferna arbetar kontinuerligt med att motverka sjukfrånvaron. Chefer får hjälp, råd och stöd av HR-specialist och företagshälsovård vid olika typer av personalärenden i form av åtgärdsplaner, rehabilitering m.m.

Rutiner vid hantering av personal som är långtidssjukskriven fungerar tillfredsställande. Överföring av information om status i aktuella rehabiliteringsärenden över långtidssjuka vid byte av chefer behöver förbättras. Under den kommande planperioden ska vi få ett samlat grepp över samtliga långtidssjukskrivna.

Av de månadsanställda arbetar 33,6 % kvinnor och 22,3% männen deltid. Totalt arbetar 31,8 % av månadsanställda deltid. Detta är en minskning från 2010 då antal månadsanställda var 32,3%.

Förvaltningens totala sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetad tid har ökat marginellt från 6,9 % jämfört med 6,6 % föregående år. Inom äldreomsorgen och verksamhetsområdet myndighet har sjukfrånvaron ökat under 2011. Där- emot har den totala sjukfrånvaron inom funktionsnedsättningsområdet minskat med 0,9 procentenheter. Det är framförallt antal korttidssjukdagar som har blivit färre

Under år 2011 använde chefer Prevents mall för skyddsronder. Under 2012 ska mallen utvärderas.

Vi har under 2011 genomfört ett antal riktade informations- och utbildningsinsatser till sektions- och enhetschefer i hur de ska utveckla formerna för APT

2012-02-29

och samverkan. Även riktade insatser gentemot chefer angående LAS-hantering har genomförts.

Medarbetarnas delaktighet följs upp på APT och samverkan samt genom medarbetarenkäten. I den senaste medarbetarundersökningen hade de positiva svaren gällande delaktighet och inflytande ökat från 75,2% till 75,6%.

Ett arbete pågår att ta fram en förvaltningsgemensam arbetsmiljöpärm som följer Arbetsmiljöverkets krav på systematiskt arbetsmiljöarbete. Där regleras de krav som ställs på arbetsplatserna. Funktionsnedsättningsperspektivet ska beaktas utifrån enskilda arbetsplatser och behov.

Slutsatser för framtiden

Resultaten av genomförda stöd- och utbildningsinsatser för chefer är tillfredsställande. Vi behöver även i fortsättningen arbeta för att stärka upp förvaltningens ledare så att den positiva trenden håller i sig.

För att minska sjukfrånvaron ser vi ett behov av fortsatt fokus på hälsofrämjande insatser. Det kräver att vi är mer proaktivt vad gäller rehabiliteringsprocessen. Vidare behöver kommunens arbetsmiljöpolicy förankras ute i verksamheterna.

I och med framtagande av en gemensam arbetsmiljöpärm och planerade utbildningsinsatser, hoppas vi på en positiv utveckling i vårt systematiska arbetsmiljöarbete.

Vi behöver ta ett krafttag kring vår kompetensförsörjning för att kunna säkerställa att vi har rätt kompetenser för framtidens utmaningar och behov. Förvaltningens strategi för kompetensförsörjning med ett stort antal handlingsvägar kommer att ha en betydande roll i det fortsatta arbetet.

2011 var andelen deltidsarbetande 31,8 %. Det var en minskning med 0,5 procentenheter från 2010. Målet för 2012 är att andelen deltidsarbetande ska vara högst 30 %. Vi fortsätter arbetet så att alla våra medarbetare senast 2014 ska erbjudas heltid som rättighet och deltid som möjlighet.

Mål 16: Den etniska mångfalden ökar bland kommunens anställda

Kommunens personal ska spegla kommunens befolkning. Flerspråkighet och mångkulturell kompetens ska ses som en merit när nya medarbetare anställs i kommunen. Speciellt viktigt är det att andelen med utländsk bakgrund ökar på högre befattningar. Mångfaldsfrågorna ska vara ständigt närvarande i de kommunala verksamheterna

2012-02-29

Vård- och omsorgsförvaltningens mål:

-Förvaltningen har chefer med kompetens och som speglar mångfalden i kommunen.

Mätbart mål	Utfall 2009	Utfall 2010	Mål 2011	Utfall 2011
16 a) Vid utgången av 2014 ska andelen chefer med utländsk bakgrund öka till 30% (KF)	21%	20,7%	24%	19,8%
Vård-och omsorgsnämndens åtagande: 16 a) Vid utgången av 2014 ska andelen chefer med utländsk bakgrund öka till 30%	26%	28%	27%	27%

Åtaganden

Förvaltningen har chefer med kompetens och som speglar mångfalden i kommunen.

Vi ska ta fram riktlinjer för hur kommunens rekryteringsverktyg på bästa sätt ska användas för att kvalitetssäkra rekryteringar, både vad gäller kompetens och mångfald.

Uppföljning och analys

Antalet chefer med utländsk bakgrund är idag 27 procent. Vid rekrytering till chefsbefattningar inom förvaltningen beaktas både formell kompetens, etnisk bakgrund samt genus.

Vi arbetar med det webbaserade verktyget Offentliga jobb, där chefer annonserar efter personal. Rekrytering görs i samverkan med HR-specialister som också utbildar förvaltningens chefer i verktyget. Det finns även handböcker, lathundar och manualer som stöd. Arbetsstättet ska säkerställa att vi rekryterar på enhetligt sätt och efter kompetens och mångfald.

Slutsatser för framtiden

Vi kommer att arbeta vidare för att upprätthålla, tillvarata och öka den etniska mångfalden bland förvaltningens chefer.

I syfte att nå fram till en strategi för ett interkulturellt förhållningssätt inom vård- och omsorgsförvaltningen tillsattes under hösten 2011 en arbetsgrupp. Gruppens uppgift är att tillsammans med kommunledningen diskutera hur vi på bästa sätt ska gå tillväga för att arbeta fram en strategi för ett fungerande

2012-02-29

interkulturellt förhållningssätt i förvaltningen Arbetet innebär bland annat att identifiera vilka interkulturella kompetenser som finns i förvaltningen och hur dessa kan användas. Arbetet fortsätter under 2012

Mål 18: Kommunens verksamheter bedrivs på ett effektivt och kreativt sätt

Genom en effektiv kommunal verksamhet och politiska prioriteringar kan utrymme skapas för framtida behov. Alla verksamheter ska löpande pröva möjligheterna att hitta nya och effektivare arbetssätt. Genom att vara kreativa och nytänkande skapar vi utrymme för verksamhetsutveckling. Samordning av kommunala verksamheter och en utökad samverkan med andra kommuner och aktörer kan öka effektiviteten utan att ge avkall på kraven på kvalitet. Effektiviteten kan också öka genom att kommunen på ett aktivt sätt tar vara på den moderna tekniken, t ex verksamhetsutveckling med hjälp av IT.

Vård- och omsorgsnämndens mål:

Samverka internt och externt för att skapa en effektiv resursanvändning där alla arbetar med en effektiv bemanning.

Öka kostnadsmedvetandet i förvaltningen

Kompetensutveckla utifrån verksamhetens behov med individuella kompetensplaner för alla medarbetare.

Vi har ett evidensbaserat arbetssätt där forskning, professionell kunskap och brukarnas synpunkter vägs samman för att utveckla verksamheten.

Mätbart mål	Utfall 2009	Utfall 2010	Mål 2011	Utfall 2011
18 a) Effektivisering motsvarande 2,4% under perioden 2009-2012 ska uppnås för att bidra till en hållbar ekonomisk balans och samtidig skapa utrymme för utveckling (KF)	0,6%	0,6%	0,6%	
18 b) Effektivisering ska uppnås i verksamheterna för att bidra till en hållbar ekonomisk balans och samtidigt skapa utrymme för utveckling (KF)				
Vård- och omsorgsnämndens åtagande:				
18 c) Brukarnas omdöme (nöjd kundindex) om särskilt boende som helhet i socialstyrelsens årliga brukarundersökning ska öka	72	67	79	63
18 c) Brukarnas omdöme (nöjd kundindex) om hemtjänsten som helhet i socialstyrelsens årliga brukarundersökning ska öka	66	64	75	64

2012-02-29

Åtaganden

-Vi ska alltid upprätta kommunikationsplaner vid beslut om förändringar, både internt och externt.

-Som komplement till kommunens introduktion ska förvaltningsspecifik introduktion för nyanställda anordnas två gånger per år.

-Resultatet av de årliga nationella mätningar som Öppna jämförelser, Äldreguiden, Södertörns nyckeltal och socialstyrelsens tillsynsrapporter ska bevakas och användas för analys och utveckling av verksamheten.

-Prestationsbaserad ersättning som resursfördelningsmodell ska införas på minst två enheter

-Alla enheter inom hemtjänsten ska använda planeringsverktyget TES.

-På enheter där det finns personal som saknar formell kompetens ska chefen, i dialog med kompetensutvecklare, ansvara för att ta fram en handlingsplan för att öka antalet anställda med formell kompetens.

-Resultat- och kvalitetsdialoger ska införas och genomförs på varje enhet en gång per år.

Alby kräver speciella insatser! Pröva nya arbetsformer i kommunen

-Vi avser att samarbeta med grundskolan klass åtta och arbetsförmedlingen för att informera och engagera ungdomar i området att utbilda sig till arbete inom vård och omsorg.

Uppföljning och analys

Nämnden har tagit fram en strategi med olika handlingsvägar för att säkerställa förvaltningens kompetensförsörjning. Huvudlinjen är att stoppa inflödet av medarbetare som saknar utbildning, upprätta årlig handlingsplan och följa upp och utvärdera insatserna. Arbetet med individuella kompetensutvecklingsplaner fortsätter under 2012.

Gemensam introduktion av nyanställd personal har genomförts vid två tillfällen under året. En förvaltningsspecifik introduktionsbroschyr har tagits fram.

För att utveckla arbetet med evidensbaserade arbetssätt beslutade nämnden att bli delägare i FoU-enheten Nestor.

Medarbetarnas uppfattning om de får den kompetensutveckling de behöver för att klara sitt jobb ökade med 10 procentenheter från 2010 samtidigt som de negativa svaren också minskade med 10 %.

2012-02-29

Resurstilldelning i form av prestationsbaserad ersättning har införts på våra enheter i arbetet med budget 2012. Tilldelningen tar hänsyn till beviljade hemtjänsttimmar, vårdinriktning på särskilt boende inom äldreomsorgen samt insatsnivå för boenden med särskild service inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

Kvalitetsdialoger har påbörjats med enheterna i form av budgetberedningar. Vi har påbörjat arbetet att skapa en modell för analys av nationella mätningar och interna resultat och mått. Modellen ska användas så att ett antal utvecklingsområden identifieras. Syftet är att skapa en mindre omfattande men mer fokuserad resultatuppföljning som ger en god resultatanalys på både enhetsnivå, verksamhetsnivå och förvaltningsnivå.

Samtliga hemtjänstgrupper arbetar idag med planeringsverktyget TES. Under året har ett arbete påbörjats att utveckla en bättre samverkan i planeringen av alla brukares insatser för att bättre ta tillvara personalresurserna och på så sätt bli mer kostnadseffektiv.

Slutsatser för framtiden

TES upplevs som ett krångligt planeringssystem. Vi behöver genomföra en undersökning av andra möjliga verktyg för att underlätta planeringsarbetet och effektivisera verksamheten för att brukarna ska få bästa möjliga stöd till högsta möjliga kvalitet.

En uppföljning ska genomföras av hur vi lyckats i att utveckla budgetprocessen och resurstilldelningen.

Personal

Uppgifter avseende personalavsnittet har hämtats ur rapporten Personalboksut i verktyget Beslutstöd enligt anvisningar. På grund av kommunens byte av lönesystem (HRM) saknar vi idag en sammanhållen statistik för 2011. Vi kan konstatera att det råder en stor diskrepans mellan faktiskt antal och de uppgifter som tagits ut ur det nya HRM systemet. Av den anledningen redovisas bara statistik ur det gamla lönesystemet. Uppgifterna som redovisas är till och med september 2011. Personalekonomiska tabeller finns i bilaga 3.

Anställda, Årsarbetare och Anställningsform

Vi är totalt 1 848 antal anställda. Omräknat till årsarbetare är det 1 377. Det är en ökning på 6 årsarbetare jämfört med samma period (jan-sept) föregående år. Ökningen beror främst på utökad verksamhet.

2012-02-29

Av 1 848 anställda är 62 % tillsvidareanställda. Av samtliga anställda kvinnor är 65 % tillsvidareanställda, 5 % visstidsanställda och 30 % är timavlönade. Bland förvaltningens män är fördelningen 52 % tillsvidareanställda, 7 % visstidsanställda och 41 % arbetar på timme. Strukturen har ändrats marginellt jämfört med tidigare år.

Sysselsättningsgrad

Männen har något högre sysselsättningsgrad än kvinnorna i förvaltningen. Sysselsättningsgraden för våra kvinnliga medarbetare ligger på samma nivå som året innan, 91 %. Däremot har graden av sysselsättning ökat något bland manliga medarbetare, 94 % jämfört med 93 % föregående år.

Av de månadsanställda arbetar 33,6 % kvinnor och 22,3% männen deltid. Totalt arbetar 31,8 % av månadsanställda deltid. Detta är en minskning från 2010 då antal månadsanställda var 32,3%.

Ålders- och könsfördelning

Medelåldern på 45 år är oförändrad från föregående år. Kvinnorna har en något högre medelålder (45 år respektive 44 år) än männen.

Andelen kvinnor i förvaltningen är 84,0 %, jämfört med 84,6 % året dess för innan. 16,0 % är män, jämfört med 15,4 % året innan. Andelen kvinnor har minskat med 0,6 procentenheter från 2010 och andelen män har ökat med samma procentenhet.

Sjukfrånvaro och Tidsanvändning

Den totala sjukfrånvaron av tillgänglig arbetad tid ligger på samma nivå som året innan, 6,9 %. Fördelningen mellan könen är att kvinnorna står för 90,9 % av sjukfrånvaron medan männen står för 9,1 %. Det är framförallt kvinnor över 50 år som har den högsta andelen sjukfrånvaro.

Kompetensutveckling

Behovet av och efterfrågan på vård och omsorg kommer av allt att döma att växa i framtiden. För det talar såväl den demografiska som medicintekniska utvecklingen. Det blir därför allt viktigare för oss att ha medarbetare med rätt kompetens som kan möta framtida utmaningar och bidra till en hållbar utveckling.

Vård- och omsorgsnämnden tog i samband med framåtsikt 2010-2013 beslut om att grundkompetensen för all omvårdnadspersonal ska motsvara gymnasieskolans omvårdnadsprogram. För chefer inom förvaltningen gäller kompetenskrav på högskoleutbildning. Det är både ett nämndbeslut och finns i Soci- alstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om bostad med särskild service etc

2012-02-29

(SOSFS 2002:9), där det åläggs att den som förestår verksamheten ska ha en relevant högskoleutbildning.

Av vår tillsvidareanställda omvårdnadspersonal har 52 % grundkompetens motsvarande gymnasieskolans omvårdnadsprogram, 19 % är vårdbiträdesutbildade och 5 % har en barnskötarutbildning. Hela 24 % saknar utbildning helt (ca 220 personer). Majoriteten bland våra handläggare och administratörer motsvarar kompetenskrav på utbildningsnivån. Av våra enhetschefer är det ca 40 % som lever upp till ställda kompetenskrav vad gäller utbildningsnivå.

Vi behöver systematiskt och fokuserat arbeta för att förbättra kompetensen bland våra medarbetare och dess chefer för att på bästa sätt möta brukarnas behov och krav. Att säkerställa förvaltningens kompetensförsörjning leder även till att vi blir mer attraktiva som arbetsgivare. En långsiktig strategi för kompetensförsörjning med en rad handlingsvägar är framtagen.

Under året har vi genomfört ett kompetensutvecklingsprojekt där omvårdnadspersonal validerat sin kunskap samt genomgått kompletterande utbildning. Det har resulterat i att 19 tillsvidareanställda medarbetare har betyg motsvarande 1 350 kurspoäng från gymnasieskolans omvårdnadsprogram, dvs utbildning till undersköterska. Denna satsning kommer att fortsätt framöver i större skala.

Förvaltningen har vidare deltagit i ett språkutvecklingsprojekt, Arbetsam, där arbetsplats nära inlärning har varit metoden för målgruppen språksvaga.

2012-02-29

Bilaga 1

Ekonomi – Driftbudgetens verksamhetsnivå

Verksamhet	Bokslut 2010 Netto	Budget 2011 Netto	Bokslut 2011 Kostnader	Bokslut 2011 Intäkter	Bokslut 2011 Netto	Budget- avvikelse Netto
CENTRALT						
711, Vård- och omsorgsnämnd	-700	-710	-729		-729	-19
712, Ledning och administration	-33 809	-30 891	-31 936	42	-31 894	-1 003
713, Övrig gem. verksamhet	-5 788	-7 500	-1 720		-1 720	5 780
714 Chef, gemensam adm,	-37 950					
719, Projekt	1 545	-3 491	-2 024	3 448	1 424	4 915
71, Summa	-76 701	-42 592	-36 408	3 490	-32 918	9 674
ÄLDREOMSORG						
770, Äldreomsorg	-22	-21 046	-21 035	3	-21 032	14
771, Bedömarehet SOL	-17 878	-12 169	-13 333	31	-13 302	-1 133
772, Kostorganisation	-1 630	-1 624	-14 978	13 837	-1 141	483
773, Särskilda boendeformer	-207 421	-208 197	-247 746	37 229	-210 517	-2 320
774, Öppen service	-9 108	-10 015	-12 196	1 289	-10 907	-892
775, Hemtjänst	-108 596	-97 097	-130 671	9 747	-120 925	-23 828
776, Hälso- sjukvård & rehab	-40 903	-40 176	-41 158	2 812	-38 346	1 830
777, Övrig service	-2 308	-1 800	-4 618	1 038	-3 580	-1 780
778, Externa placeringar ÄO	-32 335	-37 942	-50 825	5 478	-45 348	-7 406
779, Projekt	-13					
77010 Personligt stöd enligt SOL			-4 497	1	-4 497	-4 497
77, Summa	-420 214	-430 066	-541 057	71 463	-469 594	-39 528
OMSORGEN OM FUNKTIONSNEDSÄTTA						
780, Omsorgs funktionsnedsätt- ning	-522	-16 720	-19 970	25	-19 945	-3 225
781, Bedömarehet LSS	-3 924	-3 851	-2 803	1	-2 802	1 049
782, Självhushåll	-58	0	-466	463	-2	-2
783, Bostad med särskild service	-147 866	-160 117	-161 233	10 855	-150 377	9 740
786, Personlig assistans	-82 007	-79 392	-161 463	77 629	-83 834	-4 442
788, Externa placeringar OF	-48 528	-47 842	-59 225	3 453	-55 773	-7 931
789, Projekt	-57		-16		-16	-16
78, Summa	-282 964	-307 922	-405 177	92 426	-312 750	-4 828
VOF Summa	-779 871	-780 580	-982 611	167 480	-815 131	-34 551

2012-02-29

Bilaga 2

	Bokslut 2009	Bokslut 2010	Budget 2011	Bokslut 2011
Äldreomsorg				
Utförda timmar hemtjänst	311 466	318 939	314 000	323 161
Timpris hemtjänst	342	367	339	404
Särskilda boenden, platser	234	267	265	259
Särskilt boende, dygnskostnad	1 643	1 617	1 543	1 700
Demensboenden, platser	76	77	107	105
Demensboende, dygnskostnad	1 911	1 987	1 827	1 913
Korttidsboende, platser	14	13	15	15
Korttidsboende, dygnskostnad	2 313	2 454	1 984	2 116
Serviceägenheter	92	83	82	82
Externa placeringar (snitt)	41	51	59	67
Externa placeringar dygnspris (snitt)	2 102	1 954	1 962	2 064
Utskrivningsklara (snitt)	3	4	2	2
Hemvårdsbidrag	110	97	85	99
Omsorgen om personer med funktionsnedsättning				
Korttidshem, platser	11	10	16	11,65
Barn & ungdomsboende, platser	5	5	5	5
Bostad m. Särskild service heltid, boende	154	147	136	132
Servicebostäder	7	12	20	20
Nya bostäder			23	4
LSS egen, timmar	52 305	51 900	52 138	52 272
LSS extern, timmar	37 967	60 249	55 332	66 700
SBF51, antal egna brukare	*	49	49	44
SBF51, antal ext brukare	*	102	101	108
Ledsagarservice	27 011	31 037	29 000	25 549
Avlösarservice	18 242	19 428	23 000	23 326
Externa placeringar, OF	41	38	40	42
Externa placeringar dygnspris (snitt)	3 639	3 531	3 525	3 850
Familjehem, korttids	646	786	898	586
Kontaktpersoner	167	185	190	189

2012-02-29

-Bilaga 3, Personalekonomiska tabeller

Årsarbetare och anställningsform

Period: September - Ansvar: Ansvar 62,63, Verksamhet: Alla verksamheter

Antal årsarbetare	2011	2010
Antal årsarbetare, tillsvidare månadsavlönade	1 058,6	1 055,6
Antal årsarbetare, visstid månadsavlönade	81,1	74,8
Antal årsarbetare, beredskapsarbetare månadsavlönade		
Antal årsarbetare, timavlönade (snitt per månad)	326,8	348,7
Antal årsarbetare, timavlönade beredskapsarbetare		
Varav sjukfrånvaro	-35,7	-42,3
Varav övrig frånvaro	-53,6	-65,3
Summa Antal årsarbetare	1 377,1	1 371,5
Antal anställda	2011	2010
Antal anställda tillsvidare	1 149	1 156
Tillsvidareanställda i % av samtliga anställda	62%	62%
Tillsvidareanställda kvinnor i % av samtliga anställda kvinnor	65%	65%
Tillsvidareanställda män i % av samtliga anställda män	52%	51%
Antal anställda visstid	104	90
Visstidsanställda i % av samtliga anställda	6%	5%
Visstidsanställda kvinnor i % av samtliga kvinnor	5%	5%
Visstidsanställda män i % av samtliga män	7%	6%
Antal timavlönade	595	610
Timavlönade i % av samtliga anställda	32%	33%
Timavlönade kvinnor i % av samtliga kvinnor	30%	31%
Timavlönade män i % av samtliga män	41%	43%
Summa Antal anställda	1 848	1 856

Källa: Gamla rapporter i Beslutsstöd

2012-02-29

Tidsanvändning och sysselsättningsgrad

Ansvar: 62,63, - Alla verksamheter - Period: Oktober

Tidsanvändning	2011	2010
Faktiskt arbetad tid i % av ordinarie tid	88,1%	87,7%
Sjukfrånvaro i % av ordinarie tid	6,5%	6,5%
Lagstadgad frånvaro i % av ordinarie tid	4,0%	4,1%
Övrig ledighet i % av ordinarie tid	1,5%	1,7%
Övertid i % av ordinarie tid	0,2%	0,2%
Fyllnadstid i % av ordinarie tid	0,0%	0,1%
Kompledighet i % av ordinarie tid	0,0%	0,1%
Medelålder och sysselsättningsgrad	2011	2010
Medelålder månadsavlönade	45	45
Medelålder Kvinnor	45	45
Medelålder Män	44	44
Sysselsättningsgrad månadsavlönade		
Sysselsättningsgrad månadsavlönade kvinnor	91,0%	90,9%
Sysselsättningsgrad månadsavlönade män	93,7%	93,0%
Deltidsanställda		
Deltidsanställda i % av månadsanställda	31,8%	32,3%
Kvinnor i % av månadsanställda kvinnor	33,6%	34,0%
Män i % av månadsanställda män	22,3%	22,5%

Källa: Gamla rapporter i Beslutstöd

Sjukfrånvaro

Ansvar: 62,63, : Alla verksamheter - Period ack: Oktober

Sjukfrånvaro	2011	2010
Per period		
Dag 1-14 i % av tillgänglig arbetad tid	2,9%	3,0%
Dag 15-90 i % av tillgänglig arbetad tid	1,5%	1,2%
Dag 91- i % tillgänglig arbetad tid	2,0%	1,6%
Sjukersättning/aktivitetsersättning i % av tillgänglig arbetad tid	0,6%	1,0%
Total Sjukfrånvaro i % av tillgänglig arbetad tid	6,9%	6,9%
Kvinnor dag 1-14 i % av tillgänglig arbetad tid	2,6%	2,6%
Kvinnor dag 15-90 i % av tillgängliga arbetad tid	1,4%	1,1%
Kvinnor dag 91- i % tillgänglig arbetad tid	1,8%	1,5%
Sjukersättning/aktivitetsersättning kvinnor i % av tillgänglig arbetad tid	0,6%	1,0%
Totalt kvinnor i % av tillgänglig arbetad tid	6,3%	6,2%
Män dag 1-14 i % av tillgänglig arbetad tid	0,3%	0,4%
Män dag 15-90 i % av tillgängliga arbetad tid	0,1%	0,1%
Män dag 91- i % tillgänglig arbetad tid	0,2%	0,1%
Sjukersättning/aktivitetsersättning män i % av tillgänglig arbetad tid		0,0%
Totalt män i % av tillgänglig arbetad tid	0,6%	0,7%

2012-02-29

Per kön		
Kvinnor i % av total sjukfrånvaro	90,9%	90,5%
Män i % av total sjukfrånvaro	9,1%	9,5%
Kvinnor i % av tillgänglig arbetad tid för kvinnor	7,6%	7,6%
Män % av tillgänglig arbetad tid för män	4,4%	4,7%
Kvinnor Sjukersättning/aktivitetsersättning i % av total sjukfrånvaro	8,4%	14,0%
Män Sjukersättning/aktivitetsersättning i % av total sjukfrånvaro		0,5%
Per ålder		
Ålder <29 i % av tillgänglig arbetad tid	5,3%	5,7%
Ålder 30-49 i % av tillgänglig arbetad tid	7,0%	6,7%
Ålder 50< i % av tillgänglig arbetad tid	7,3%	7,6%
Kvinnor ålder <29 i % av tillgänglig arbetad tid	5,7%	6,5%
Kvinnor ålder 30-49 i % av tillgänglig arbetad arbetad tid	7,7%	7,3%
Kvinnor ålder 50< i % av tillgänglig arbetad tid	8,2%	8,4%
Män ålder <29 i % av tillgänglig arbetad tid	3,5%	2,2%
Män ålder 30-49 i % av tillgänglig arbetad tid	4,3%	4,4%
Män ålder 50< i % av tillgänglig arbetad tid	1,5%	2,2%

Källa: Gamla rapporter i Beslutstöd

4**Strategi för ekonomi i balans med fortsatt utveckling av kvaliteten (von/2012:21)****Förslag till beslut**

Vård- och omsorgsnämnden godkänner förvaltningens förslag till långsiktig strategi för ekonomi i balans med utvecklad kvalitet.

Sammanfattning

Vård- och omsorgsförvaltningen har arbetat med en fördjupad analys för att förverkliga den politiska visionen och att långsiktigt få balans i budgeten. Brukarundersökningar och jämförelser har visat utvecklingsbehov i kvaliteten. Analysen resulterar i en strategi för ekonomi i balans med utvecklad kvalitet. Strategin bygger på ett flerårigt utvecklingsarbete med ett utvecklat samspel mellan förvaltningen och den politiska ledningen. Strategin omfattar en plan för kvalitetsförbättringar och kontroll över ekonomin. Den ligger helt i linje med förvaltningens framtidsplan och ettårsplan. Resultatet ska leda till synliga förbättringar från och med år 2013.

2012-02-20

Dnr von/2012:21

Referens

Anne Saaristo

Mottagare

Vård- och omsorgsnämnden

Strategi för ekonomi i balans med utvecklad kvalitet

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden godkänner förvaltningens förslag till långsiktig strategi för ekonomi i balans med utvecklad kvalitet.

Sammanfattning

Vård- och omsorgsförvaltningen har arbetat med en fördjupad analys för att förverkliga den politiska visionen och att långsiktigt få balans i budgeten. Brukarundersökningar och jämförelser har visat utvecklingsbehov i kvaliteten. Analysen resulterar i en strategi för ekonomi i balans med utvecklad kvalitet. Strategin bygger på ett flerårigt utvecklingsarbete med ett utvecklat samspel mellan förvaltningen och den politiska ledningen. Strategin omfattar en plan för kvalitetsförbättringar och kontroll över ekonomin. Den ligger helt i linje med förvaltningens framtidsplan och ettårsplan. Resultatet ska leda till synliga förbättringar från och med år 2013.

Anne Saaristo

Vård- och omsorgschef

2012-02-20

Dnr von/2012:21

Målbild för Vård och Omsorgsnämnden 2016

Vi är det självklara och främsta alternativet inom vård och omsorg. Våra brukare vänder sig till oss med gott förtroende och när man behöver kvalitativ vård och omsorg. I vår verksamhet möts man med respekt och ett bemötande av högsta klass samtidigt som servicen är personlig och av hög kvalitet. Våra verksamheter kännetecknas av delaktighet, inflytande, kompetens, utveckling och inspiration.

Våra brukare njuter av livet i Botkyrka genom att vi har erbjudit dem en kvalitetsmodell som innebär ökad valfrihet och ett differentierat utbud av aktiviteter. Det är en kvalitetssäkrad processmodell som tar utgångspunkt från brukarens behov och ger olika handlingsvägar samtidigt som vi har utvecklat våra tjänster. Vi har också skapat en modern hemtjänst som ses som ett föredöme.

Vi erbjuder våra äldre och personer med funktionsnedsättning alternativa boendeformer, samtidigt som vi har korta köer. Det finns möjlighet till trygghetsboende samtidigt som vi har etablerat nya vård- och omsorgsboenden respektive gruppboenden. Våra boenden har också fått ett fysiskt lyft. I våra boende erbjuds man en flora av olika sociala aktiviteter. Det kan handla om att umgås med andra över en kopp kaffe och spela spel eller att vara ute i naturen, med andra ord våra brukare har en möjlighet att förverkliga sina drömmar. Kosten är näringsrik, väldoftande och njutningsfull.

Vår verksamhet är kostnadseffektiv och har en flexibel organisation. Vi har ordning och reda och tydliga styr- och uppföljningssystem som leder till kontinuerlig utveckling för chefer och medarbetare, med andra ord det är en intressant arbetsplats som man söker sig till. Vi har ett välutvecklat samarbete med flera aktörer och där brukarens behov är det centrala. Vår personal är välutbildad och har alltid brukarens fokus. Våra medarbetare har också heltid som rättighet och deltid som en möjlighet. Medarbetarna har ett högt förtroende för sin verksamhet samtidigt som kompetensen är hög.

På våra mötesplatser träffas människor för att umgås men också för att träna och lära sig nytt. Där finns flertalet aktiviteter som berikar. Det kan handla om att få ökade kunskaper kring hälsa och träning eller kulturella inslag och social samvaro. Allt detta för att våra medborgare skall få bättre livskvalitet och fortsätta utvecklas.

Gabriel Melki
Vård- och omsorgsnämndens ordförande

2012-02-20

Dnr von/2012:21

Bakgrund

Vård- och omsorgsnämnden har en obalans i budgeten. Underskottet för år 2011 blev ungefär lika stort som för år 2010. Samtidigt finns stora utvecklingsbehov gällande kompetens, kvalitet och effektivitet. Nämndens äldreomsorgsverksamheter ligger kostnadsmässigt över genomsnittet i länet. Resultatet som mäts till exempel i äldreguiden och Öppna jämförelser visar ett lägre resultat än genomsnittet i länet. Vård- och omsorgsnämnden har inte varit beredd att vidta drastiska besparingsåtgärder eftersom det inte har varit möjligt att beskriva hur de relativt höga kostnaderna relaterar till kvaliteten.

En genomlysning under våren 2010 pekade på kvalitetsbrister i organisationen. Förvaltningen har arbetat med bristerna på följande sätt: I slutet av år 2010 togs en handlingsplan fram för förbättrad kvalitet. Våren 2011 fattades beslut om kortsiktiga åtgärder för att minska det prognostiserade underskottet. Under 2010 och 2011 har en djupare analys av situationen gjorts.

Resultatet av analysen visar att det behövs ett långsiktigt utvecklingsarbete inom flera områden för att komma till rätta med obalansen. Det är viktigt att se att flera goda initiativ har tagits under åren men det har saknats uthållighet när det gäller att befästa de positiva förändringarna. Bristen på långsiktighet och kontinuitet har också haft som konsekvens att förvaltningen behöver arbeta kraftfullt med frågor som har med organisationskultur att göra. Exempel på sådana kulturfrågor är attityder och förhållningssätt. Förväntningar på snabba resultat blir enbart ett önsketänkande. Utvecklingen blir aldrig färdig – men målet är att strategin ska ge synliga förbättringar från och med år 2013.

Förutsättningar

Grunden för en framgångsrik strategi är en gemensam bild om nuläget. Förvaltningen har under 2010 och 2011 arbetat både internt och med hjälp av externa resurser för att få fram en problemanalys. Vi har då delvis separerat ekonomin från kvaliteten. Den här strategin är ett försök att binda samman arbetet med att få balans i ekonomin och en förbättrad kvalitet. Den rådande situationen har vid olika tillfällen presenterats för nämnden utan några skönmålningar. Det har gett politiken en möjlighet att ta fram sin målbild utifrån en realistisk situation. Det går inte att överskatta vikten av en gemensam målbild för en organisation. I en politiskt styrd organisation är det en utmaning för förvaltningen att förankra målbilden längst ut i organisationen.

2012-02-20

Dnr von/2012:21

För att förverkliga målbilden finns nämndens ettårsplan. Nämnden har i ettårsplan 2012 minskat målen och försökt fokusera på det viktigaste. Vi är dock inte i mål när det gäller prioriteringar som kan ge synliga resultat. Det är viktigt att rikta utvecklingskraften till det mest väsentliga. Här behöver politiken och tjänstemannaorganisationen arbeta ännu hårdare för att hitta ett samspel som gynnar verksamhetens utveckling. Nya krav och förväntningar innebär oftast kostnader. Vi måste bli bättre på att utreda konsekvenserna fullt ut inför nya beslut.

För att nå ettårsplanens mål har vi redan skapat en organisation som stödjer arbetet. Vid årsskiftet 2011/2012 skedde ytterligare justeringar för att anpassa organisationen till bättre kontroll över både ekonomi och kvalitet. Det innebär ett tydligt verksamhets- och budgetansvar för varje chef. Verksamhetsutvecklarna stödjer cheferna i kvalitetsarbetet och omvärldsbevakar. Otydligheten i chefsansvaret har gett konsekvenser för medarbetarna, vilket tar tid att återställa.

Vård- och omsorgsförvaltningen använder ett föråldrat verksamhetssystem. Utvecklingen av Pulsen Combine har skett långsammare än planerat och på grund av det kan förvaltningen inte byta systemet som planerat. Ett välfungerande verksamhetssystem underlättar samarbetet både internt och externt och möjliggör planeringsunderlag för förvaltningen. Konsekvensen av förseningen är att planeringsarbetet försvåras och kräver mer resurser.

Personal

Personalen är vård- och omsorgsförvaltningens viktigaste resurs. Vi har ett stort antal lojala medarbetare som både trivs och är engagerade i sitt arbete. Det är dock alltför många som inte har den önskvärda utbildningsnivån. Nämnden har fattat beslut om formella kompetenskrav för omvårdnadspersonal och chefer. Första steget har tagits. Det krävs ett långsiktigt praktiskt arbete att nå målbilden för personalstrategin. Det politiska målet "heltid en rättighet, deltid en möjlighet" ska också genomföras under flerårsplaneperioden. Det finns för närvarande inga ekonomiska möjligheter att utan en genomtänkt plan börja omvandla deltider till heltider. Detta skulle leda till en ännu större ekonomisk obalans. Förvaltningen kommer under 2012 att ta fram en plan som möjliggör införandet av rätten till heltid till all omvårdnadspersonal som vill ha det. Antalet timanställda ska minskas radikalt och omvandlas till tillsvidareanställningar.

Ökningen av heltidstjänster kräver att våra medarbetare, även de som redan har heltid, har sin tjänstgöring på flera arbetsplatser/enheter. Reformen för-

2012-02-20

Dnr von/2012:21

utsätter omfattande utbildningsinsatser och dialoger med berörda medarbetare och chefer. För att öka andelen personal med gymnasiekompetens finns en utbildningsplan. Självklart kan inte alla utbildningssatsningar genomföras samtidigt. Effekten av kompetensförsörjningsstrategin kommer att ha en fördröjning.

Det ställs allt större krav på vår personal både vad gäller den teoretiska utbildningsnivån och förmågan att utveckla eller anpassa sig till nya arbets sätt. Omvandlingen från verksamheter med personalfokus till verksamheter med goda möjligheter för brukarna att styra över sina liv är på ett sätt en revolutionerande förändring inom vård och omsorg.

Ledarskapet

Ledarskapet har en avgörande betydelse för att anpassa verksamheten till beslutade ekonomiska ramar. Chefsrollen innebär ett stort ansvarstagande. Traditionen i förvaltningen har haft en otydlighet i ansvar, krav och befogenheter. Ledarskapet ska även innebära ett mandat att förändra, prioritera och styra inom givna ramar. Dessa ramar är fortfarande i viss mån otydliga. Samspelet med vård- och omsorgsförvaltningen, kommunledningsförvaltningen och den politiska organisationen behöver förtydligas.

Kompetensen för ekonomi- och kvalitetsstyrning måste förbättras i förvaltningen då ett aktivt förbättringsarbete ställer höga krav på ledningsfunktionen. Vi måste ta fram en återkommande utbildningsplan för budgetansvariga chefer.

Förvaltningens ledningsgrupp som till största delen är ny sedan år 2011, ska gemensamt med några stödfunktioner gå SKL:s utbildning "Leda för resultat". Utbildningen pågår från hösten 2012 till sommaren 2013 och intitieras med statliga stimulansmedel inom äldreområdet. Syftet är att bidra till bättre strategisk resultatstyrning och förbättringsarbete för att öka kvalitet, transparens och kunskapsutveckling

För enhetschefer som saknar en formell kompetens för uppdraget, görs individuella utvecklingsplaner. Berörda enhetschefer måste själva vilja satsa på högskolestudier om de vill ha en långsiktig chefskarriär i förvaltningen.

Kvalitetsarbete

Vi behöver arbeta strukturerat för att definiera kvalitetsbegreppet i våra olika verksamheter. För att följa upp kvaliteten är kanske det vanligaste sättet att fråga brukarna. Vår tillsynsmyndighet Socialstyrelsen ställer krav på att

2012-02-20

Dnr von/2012:21

vi har ett ledningssystem för kvalitet som är välkänt i organisationen. Kommunens styrsystem är ”skelettet” i kvalitetsarbetet i Botkyrka. Att få ihop dessa olika delar till ett kvalitetssystem som är begripligt för all personal är en utmaning.

Kvalitetsdialoger

Kvalitetsdialoger införs från och med år 2012. I det här arbetssättet följer man upp kvaliteten samtidigt med ekonomin. Dessa ska inte ses som olika frågor. Det kommer att förbättra nämndens styrning då förvaltningsledningen får ett mycket bättre underlag för sina bedömningar. Det pågår en planering för kvalitetsdialoger som ska genomföras första gången i mars 2012. Erfarenheten från bland annat utbildningsförvaltningen är att dialogerna utvecklas och bli bättre med åren.

Egenkontroll och lärande

Kvalitetsdialogerna kompletteras med en utvecklad egenkontroll som verksamhetscheferna ska ansvara för. Syftet med egenkontrollen är att ta lärdom av varandras goda erfarenheter och upptäcka generella förbättringsåtgärder. Uppföljning av nya arbetssätt och projekt har varit en svaghet i organisationen. Egenkontrollen ska på sikt utvecklas till kollegiegranskning där enhetschefer granskar varandras enheter i syfte att utveckla och kvalitetssäkra samtliga enheter. Det ingår i den tidigare beslutade handlingsplanen att tillsynsbeslut ska aktivt användas i förbättringsarbete. Detta synsätt behöver ytterligare förstärkas bland alla medarbetare.

Kvalitetsredovisning

Vård- och omsorgsnämnden har beslutat om en tillsynsplan för 2012. Denna tillsyn riktas både mot våra egna verksamheter och privata vårdgivare som har avtal med Botkyrka kommun. Innehållet i tillsynen kommer att utvecklas kontinuerligt tills nämnden anser att rapporterna ger en tillräckligt bra bild av kvaliteten inom verksamheterna. Tillsynen utgår ifrån ledningssystem för kvalitet samt nämndens mål. Socialstyrelsen arbetar för närvarande med att ta fram en handbok för kvalitetssystem. Tillsynen, egenkontrollen och uppföljningen av ettårsplanens mål ska tillsammans bilda en kvalitetsredovisning som varje år kommer att lämnas till nämnden i samband med årsredovisningen.

Kompetensförsörjning

Vård- och omsorgsnämnden har även beslutat om en ny kompetensförsörjningsstrategi. I den finns tre prioriterade områden. I en årlig handlingsplan konkretiseras strategins innehåll, vilket möjliggör uppföljning av strategin.

2012-02-20

Dnr von/2012:21

Förvaltningen har också beviljats medel från kommunens kompetensfond samt statsbidrag från omvårdnadslyftet. I samband med dessa ansökningar har konkreta planer gjorts om hur medlen ska användas. Därmed har vi fått till stånd en långsiktig kompetensförsörjningsplan. Framtidens socialtjänst ska bygga på kunskap och erfarenhet, vilket ställer stora krav på välutbildad personal.

Rättssäker myndighetsutövning

Myndighetsverksamheten håller på att ta sin form. Från årsskiftet 2011/2012 utökades resurserna med två enhetschefstjänster för att frigöra tid till verksamhetschefens strategiska arbete. Det handlar bland annat om riktlinjer, metodutveckling, nyckeltal, omvärldsbevakning, prognoser, leda och styra verksamhetens arbete samt utveckling med hjälp av enhetscheferna och verksamhetsutvecklaren. Det kommer att finnas förutsättningar för samverkan på övergripande plan med interna och externa partners.

Behovet är att skapa enhetliga riktlinjer och rutiner för rättssäker handläggning och beslutsfattande, samt likställighet i besluten. Kontinuerlig metodutveckling resulterar i effektivare arbetsätt i handlägningsarbetet. Med det ökade stödet uppnås kvalitetssäkrad myndighetsutövning som även är kostnadseffektiv. En beprövad metod är att satsa på handläggaresurser för att få bättre kostnadseffektivitet i biståndsbesluten. Resursbehoven inom myndighet måste ytterligare utredas under 2012.

Pågående ärenden har inte följts upp på ett tillfredsställande sätt. För närvarande pågår en revision av alla pågående ärenden med LSS-insats. Det är nödvändigt att sätta in fler handläggaresurser som kan följa upp och ompröva tidigare beslut där omständigheterna har förändrats. Det finns en stor potential att komma ner i kostnaderna genom strukturerade, återkommande uppföljningar.

Servicenivån

När man jämför verksamheternas kostnader med undersökningar om brukarnöjdhet kan man inte se att dessa korrelerar med varandra. Slutsatsen är att förvaltningen har en viss ineffektivitet i sina processer. Vård- och omsorgsnämndens viktigaste utmaning de kommande åren är att skapa ett sammanhang mellan resursåtgång, prestationer och resultat.

I samband med de nya resurstilldelningsmodellerna tog förvaltningen fram uppdragsbeskrivningar för tre områden: särskilt boende, hemtjänst och

2012-02-20

Dnr von/2012:21

gruppboende för personer med funktionsnedsättning. Detta är första steget för nämnden att ställa tydliga krav på verksamheternas servicenivå. Det behövs fortsatta diskussioner om medborgarnas önskemål och vad som är möjligt utifrån de resurser som nämnden har till sitt förfogande. Det fortsatta arbetet med brukarnas delaktighet måste struktureras på ett sådant sätt att nämnden både har kontroll över resurserna och att medborgarnas valmöjligheter utvidgas.

Omvärldsbevakning

Det är av stor vikt för Botkyrka kommun och vård- och omsorgsförvaltningen att jämföra sig med andra kommuner. Jämförelserna stimulerar till utveckling och förbättringar genom att kommuner lär av varandra. Det är särskilt viktigt för oss att jämföra kostnaderna och resultaten med kommuner som lyckas bättre. Att lyckas bättre menas här att verksamheterna är mera kostnadseffektiva med nöjdare brukare. Omvärldsbevakningen måste ske på alla nivåer i verksamheterna.

Carpe, där Botkyrka inte tidigare var deltagare, har fått fortsatta medel. Vi har under förra året tydligt signalerat att vi vill vara med i det fortsatta arbetet. Parallellt med det pågår utvecklingsarbete inom FoU Södertörn inom funktionsnedsättningsområdet. För äldreområdet har vi ett nytt delägarskap i Nestor. I pågående Arbetsam-projekt på Tumba äldreboende erbjuds nätverkande för både enhetschefer och omsorgspersonal.

Ett annat sätt att jämföra sig med andra är de nationella kvalitetsregistren. Kvalitetsregistrens syfte är att möjliggöra lärande och ständigt förbättringsarbete. Dessa register anses vara en nödvändig ingrediens i ett modernt hälso- och sjukvårdssystem. Våra äldreomsorgsverksamheter är anslutna till två kvalitetsregister; palliativa registret och Senior Alert. Det är ett omfattande arbete att genomföra användningen av dessa fullt ut.

Ekonomi

Inför 2012 har förvaltningen arbetat med en ny budgetprocess och nya resurstilldelningsmodeller. Vi kommer att fortsätta att utveckla processen och från och med år 2012 påbörjas processen tidigare. När budgetprocessen är helt genomförd, kommer det att finnas helt andra möjligheter att även få medarbetarnas delaktighet i processen. I första fasen gäller det att göra budgetansvariga chefer delaktiga.

2012-02-20

Dnr von/2012:21

Resurstilldelning

Det finns goda möjligheter att utveckla resurstilldelningsmodellerna. Dels ska vi ta fram nya, som till exempel för dagverksamheten för äldre. På sikt kan man ha samma system för daglig verksamhet inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning. Eftersom det är en annan förvaltning som driver den dagliga verksamheten, krävs en ändring i reglementen. Dels kommer vi att ta fram mera detaljerade tilldelningsmodeller för det särskilda boendet där man har olika nivåer beroende på vårdtyngden.

Målet är att utveckla en ny budgetmodell, en beställar- utförarmodell där myndighetsverksamheten är beställare av insatserna. Arbets sättet styr den ekonomiska utvecklingen på ett helt annat sätt än anslagsfinansierad budgetering eller att resurserna fördelas en gång om året utan att ta hänsyn till volymökningar.

Att skilja beställar- och utförarrollerna möjliggör en mera professionell kvalitetstillsyn över både privata utförare och våra egna verksamheter.

Nyckeltal som styr

I dag använder nämnden ett stort antal nyckeltal och mått. En stor del av dessa är kvantitativa mått. Målet är att minska antalet mått till förmån för styrande nyckeltal och indikatorer. En handfull nyckeltal kommer att användas i kvalitetsdialogerna. Personaltäthet kan användas som styrande nyckeltal. Personaltäthet är något som ofta lyfts fram när man diskuterar kvaliteten på verksamheten. I våra verksamheter kan man tyvärr inte se det önskvärda sambandet hög personaltäthet – mycket nöjda brukare. En bra kvalitet innebär att verksamheterna drivs professionellt och effektivt och med en tillräckligt hög bemanning.

Förvaltningens intäkter

Nämnden måste ha ett transparent avgiftssystem som är kopplat till övriga samhällets utveckling. Avgiftsregleringar ska inte komma slumpmässigt efter flera års oförändrade nivåer. Hyror och avgifter ska bygga på professionella bedömningar som är relaterade till statliga avgifter och bidrag. Avgiftssystemet ska utvecklas med början år 2012. Hyror och avgifter ska i möjligaste mån vara indexreglerade.

2012-02-20

Dnr von/2012:21

Långsiktiga planer

I och med att det har funnits brister i långsiktig planering, behövs en strategi för att flytta förvaltningens verksamheter mot önskad målbild, det vill säga den politiska visionen.

Planeringsinstrumenten ska kompletteras med några centrala, strategiska planer som sträcker sig längre än en mandatperiod. Förvaltningen arbetar för närvarande med en äldreomsorgsplan. Det finns också ett stort behov av långsiktiga planer för boenden, både för LSS och äldreomsorgen samt en investeringsplan. I arbetet med våra långsiktiga planer måste brukarnas synpunkter och delaktighet beaktas på ett bättre sätt än tidigare.

Anne Saaristo
Vård- och omsorgschef

2012-02-13

Dnr von/2011:10

Referens

Margareta Wijkström

Mottagare

Vård- och omsorgsnämnden

Uppföljning av Internkontrollplan 2011

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden godkänner uppföljningen av internkontrollplanen för år 2011.

Sammanfattning

Den interna kontrollen har utförts enligt plan. För de punkter som rör ekonomi och verksamhetssystem finns några anmärkningar som avser reglerna för representation, där det på några fakturor saknats uppgifter om syfte, program och deltagare på konferenser och planeringsdagar.

Internkontrollen för 2011 utökades för att följa den handlingsplan för ett välfungerande kvalitetssystem som nämnden beslutat om.

Handlingsplanen omfattade fem områden, samverkan och samarbete, handläggning och dokumentation, fel och brister i verksamheten, synpunkter och klagomål samt personal och kompetensförsörjning. Dessa områden följdes upp i april 2011. Vid uppföljningen fanns två områden där beslutade aktiviteter inte var genomförda. Det ena området var Handläggning och dokumentation där riktlinjer skulle tas fram. Arbetet pågick under året och i december fattade nämnden beslut om de nya riktlinjerna. Det andra området var personal och kompetensförsörjning där kompetensutvecklingsplaner skulle vara klara under 2011. Arbetet pågår och nämnden antog i november 2011 en strategi för kompetensförsörjning inom förvaltningen där det ingår kompetensinventering med IT-verktyg och utbildningsplanering.

Uppföljningen av internkontrollplanen i sin helhet presenteras i bilaga.

Anne Saaristo

Vård- och omsorgschef

5

Uppföljning av internkontrollplan 2011 (von/2011:10)

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden godkänner uppföljningen av internkontrollplanen för år 2011.

Sammanfattning

Den interna kontrollen har utförts enligt plan. För de punkter som rör ekonomi och verksamhetssystem finns några anmärkningar som avser reglerna för representation, där det på några fakturor saknats uppgifter om syfte, program och deltagare på konferenser och planeringsdagar.

Internkontrollen för 2011 utökades för att följa den handlingsplan för ett välfungerande kvalitetssystem som nämnden beslutat om.

Handlingsplanen omfattade fem områden, samverkan och samarbete, handläggning och dokumentation, fel och brister i verksamheten, synpunkter och klagomål samt personal och kompetensförsörjning. Dessa områden följdes upp i april 2011. Vid uppföljningen fanns två områden där beslutade aktiviteter inte var genomförda. Det ena området var Handläggning och dokumentation där riktlinjer skulle tas fram. Arbetet pågick under året och i december fattade nämnden beslut om de nya riktlinjerna. Det andra området var personal och kompetensförsörjning där kompetensutvecklingsplaner skulle vara klara under 2011. Arbetet pågår och nämnden antog i november 2011 en strategi för kompetensförsörjning inom förvaltningen där det ingår kompetensinventering med IT-verktyg och utbildningsplanering.

Uppföljning av värd och omsorgsförvaltningens plan för internkontroll 2011

Granskningen avser	Kontrollåtgärd	Kontrollansvar	Frekvens	Rapportering till	Genomfört	Resultat
Inventarieredovisning av stödbegärigt gods	Finns uppdaterad lista (inryg)	Controller	1 ggr/år	Förvaltningschef	Pågår	Uppdatering pågår
Användaridentiteter (databehörigheter)	Finns aktuell lista	Controller	2 ggr/år	Förvaltningschef	JA	Ingen anmärkning
Periodiseringar	Visar periodiseringarna rätt	Controller	3 ggr/år	Förvaltningschef	Ja, stickprov	Ingen anmärkning
Kontering	Stämmer ansvar, verksamhet och konto med interbudget	Controller	3 ggr/år	Förvaltningschef	Ja, stickprov	Ingen anmärkning
Representation och moms	Följs reglerna	Controller	1 ggr/år	Förvaltningschef	Ja, stickrov	Några anmärkningar
Inloggningar i verksamhetssystemet	Loggningar i systemet ut sekretessynpunkt	Controller	3 ggr/år	Förvaltningschef	Ja, stickprov	Ingen anmärkning
Samverkan och samarbete	Regelbundna dokumenterade träffar	Myndighetschef	Enligt handlingsplan	Nämnd april	Ja	Enligt plan
Handläggning och dokumentation	Riktlinjer för genomförandepjan, social dokumentation och informationsoverföring	Verksamhetschef	Enligt handlingsplan	Nämnd maj	Ja	Nämndärende i december 2012
Fel och brister i verksamheten Sol LSS samt HSL	Enhetliga rutiner för åtgärder och rapportering	Controller MAS (HSL)	Enligt handlingsplan	Nämnd april	Ja	Enligt plan
Synpunktshandtering	Enhetliga rutiner för hantering av synpunkter och klagomål	Controller	Enligt handlingsplan	Nämnd april	Ja	Enligt plan
Introduktion	Gemensamma rutiner vid introduktion	Verksamhetschef	Enligt handlingsplan	Nämnd april	Ja	Enligt plan
Kompetensutveckling	Genomförda utbildningar och kompetensutvecklingsplaner	Verksamhetschef	Enligt handlingsplan	Nämnd december	Ja till viss del	Ej presenterat i nämnd

6

Rätten att få åldras tillsammans (von/2012:22)

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden antar förvaltningens förslag till utformning av parboendegaranti inom äldreomsorgen. Nämnden ger myndigheten i uppdrag att utifrån denna utformning ta fram rutiner för tillämpning och ersättning för basservice i vård- och omsorgsboende.

Sammanfattning

Efter en motion från Folkpartiet tog kommunfullmäktige 2010 beslutet att införa en parboendegaranti efter att vård- och omsorgsnämnden ställt sig positivt till förslaget. Sedan tidigare fanns rättigheten att bo tillsammans när båda makar hade behov av särskilt boende, tanken med garantin var att möjliggöra för äldre att leva tillsammans på särskilt boende även då ena parten saknar omsorgsbehov. Vid beslutet att införa en garanti gjordes dock ingen konsekvensbeskrivning varför en sådan nu tagits fram.

För att parboendegarantin ska kunna tillämpas inom särskilt boende förslår vård- och omsorgsförvaltningen att den medflyttande parten ska kunna beviljas boende enligt 4 kap. §2 SOL.

2012-01-24

Dnr von/2012:22

Referens

Emma Åberg

Mottagare

Vård- och omsorgsnämnden

Rätten att åldras tillsammans - parboendegaranti

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden antar förvaltningens förslag till utformning av parboendegaranti inom äldreomsorgen. Nämnden ger myndigheten i uppdrag att utifrån denna utformning ta fram rutiner för tillämpning och ersättning för basservice i vård- och omsorgsboende.

Sammanfattning

Efter en motion från Folkpartiet tog kommunfullmäktige 2010 beslutet att införa en parboendegaranti efter att vård- och omsorgsnämnden ställt sig positivt till förslaget. Sedan tidigare fanns rättigheten att bo tillsammans när båda makar hade behov av särskilt boende, tanken med garantin var att möjliggöra för äldre att leva tillsammans på särskilt boende även då ena parten saknar omsorgsbehov. Vid beslutet att införa en garanti gjordes dock ingen konsekvensbeskrivning varför en sådan nu tagits fram.

För att parboendegarantin ska kunna tillämpas inom särskilt boende förslår vård- och omsorgsförvaltningen att den medflyttande parten ska kunna beviljas boende enligt 4 kap. §2 SOL.

Bakgrund

I juni 2006 infördes i Socialtjänstförordningen (2. kap. 2 § SOF) en parboendegaranti med innebörden att makar, sambor eller registrerade partner som båda har behov av särskilt boende ska erbjudas möjlighet att bo i samma boende om de så önskar. I samma boende innebär enligt Socialstyrelsens definition i samma rum, samma lägenhet eller inom samma boende.

I de fall bara ena parten haft behov av stöd har detta tillgodosetts genom att erbjuda boende i någon av servicelägenheterna.

Efter en motion av Folkpartiet tog kommunfullmäktige våren 2010 beslutet att möjliggöra för äldre att leva tillsammans på särskilt boende även då ena parten saknar omsorgsbehov. Då efterfrågan på denna typ av boende till en början varit låg har inga riktlinjer kring tillämpningen av parboendegarantin

2012-01-24

Dnr von/2012:22

tagits fram. Idag är läget annorlunda och vi har flera par som efterfrågar parboende. Det är därför viktigt att besluta vad vi anser bör omfattas av begreppet parboende, även utifrån vad det kan få för ekonomiska konsekvenser.

Ärendet

Vård- och omsorgsförvaltningen har utrett vilka möjligheter vi har i tillämpningen med hänsyn till gällande lagstiftning och kommunens ersättningsystem. Som underlag för utredningen har förvaltningen använt sig av den utredning äldreförvaltningen i Stockholms stad tog fram 2011 inför beslutet att införa parboendegaranti.

Definitioner

I ärendet används benämningen makar men i likhet med den parboendegaranti som regleras i socialtjänstförordningen avses här makar, sambos eller registrerade partners. Med parboende avses boende i samma rum, lägenhet eller inom samma boende. Vilket alternativ som kan bli aktuellt är beroende på makarnas behov och önskemål.

Befintliga möjligheter till parboende

I dagsläget finns ett flertal boenden som rent logistiskt är lämpliga för parboende och som redan nu, i de fall båda makarna har biståndsbeslut, fungerar för sådant. Dessa möjligheter finns på Silverkronan, Alby äng och Kärsdala i första hand. Bostäderna på Allégården och Tumba äldreboende är i dagsläget för små för samboende. På Tumba äldreboende skulle man vid behov dock kunna sammanfoga två av bostäderna och göra dem beboeliga för två. Trots att vård- och omsorgsnämnden redan våren 2010 beslutat sig för att införa parboendegaranti är dock parboende inom särskilt boende i praktiken bara möjligt om båda makarna har ett biståndsbeslut på särskilt boende. Anledningen till detta är likställighetsprincipen i kommunallagen.

Likställighetsprincipen innebär att kommunen enligt lag måste behandla sina invånare lika om det inte finns sakliga skäl för positiv särbehandling. Ett sådant skäl kan vara om den enskilde har ett omvårdnadsbehov som kan tillgodoses på ett särskilt boende. För att kommunen ska kunna ta ut en avgift och för att den enskilde ska omfattas av maxtaxan krävs att en person som bor på ett särskilt boende har ett biståndsbeslut. I det fallet bara ena makan/maken har ett biståndsbeslut är i dagsläget servicelägenheter i Akvarellen, Tre källor eller Vårsta de enda alternativen.

Hälso- och sjukvård

Kommunens hälso- och sjukvårdsansvar i särskilda boendeformer omfattar inte personer som inte har behov av vård- och omsorgsboende. Dock måste alltid en riskbedömning göras ur hälso- och sjukvårdssynpunkt. Detta innebär

2012-01-24

Dnr von/2012:22

att om det krävs för att ge en god och säker hälso- och sjukvård ska den medflyttande makan/maken kunna få ta del av det kommunala hälso- och sjukvårdsinsatserna mot en avgift.

Biståndsbeslut för medflyttande maka/make

I socialtjänstlagen finns en möjlighet för kommunen att bevilja bistånd utöver det som är reglerat i lagen, beslutet fattas då enligt 4 kap. 2 § SoL. Ett sådant beslut kan grunda sig på andra kriterier än att den enskilde har ett omvårdnadsbehov, detta kan exempelvis vara att den äldre vill bo med sin maka/make på ett vård- och omsorgsboende.

Ett beslut enligt denna paragraf kan dock inte överklagas genom förvaltningsbesvär, utan endast genom laglighetsprövning/kommunalbesvär. Beslutet kan även formuleras med ett förebehåll som innebär att beslutet kan komma att omprövas vid väsentligt förändrade förhållanden, som att makan/makan som har behov av vård- och omsorgsboende inte längre bor på aktuellt boende.

Kvarboende

Enligt hyreslagen har en hyresgäst en principiell rätt till förlängning av hyresavtalet när hyresvärden säger upp avtalet, så kallat direkt besittningsskydd. Det innebär för det särskilda boendet att den efterlevande vid ett dödsfall har rätt att bo kvar trots att de behov som föranledde flytten inte kvarstår. Avsteg från besittningsskyddet går att ansöka om hos hyresnämnden men detta ses inte som ett alternativ då den enskilde i de flesta fall valt att avyttra sin tidigare bostad vid flytten till det särskilda boendet. Kommunen ges dock möjlighet att istället för kvarboende erbjuda hyresgästen ett likvärdigt boende utanför det särskilda boendet. I de fall den efterlevande har ett visst vård- och omsorgsbehov kan ett alternativ därför vara att erbjuda en servicelägenhet.

Det är sällan en person som helt saknar omvårdnadsbehov väljer att flytta med till ett särskilt boende men i de fall så sker bör ett ordinärt boende utanför kommunens regi erbjudas. För det senare krävs ett samarbete med Botkyrkabyggen som ger förtur i bostadskön.

Ersättning till utföraren

I och med att den friskare parten tar del av viss basservice som finns på boendet såsom tillgång till personal dygnet runt, hälso- och sjukvårdsinsatser och gemensamma aktiviteter är det rimligt att någon form av ersättning utgår till utföraren. Förslagsvis bör ett basservicepaket erbjudas. Det finns dock idag ingen fastställd ersättning för denna form av service i vård- och omsorgsboende.

2012-01-24

Dnr von/2012:22

Parboende i andra kommuner

Äldreförvaltningen i Stockholms stad har i sin utredning sammanställt hur ett antal kommuner valt att tillämpa en parboendegaranti. Som beslutsunderlag redovisas nedan vad som kom fram i denna undersökning samt hur Stockholm stad efter genomförd utredning valde att tillämpa parboendegarantin. De kommuner sammanställningen omfattar är Göteborg, Haninge, Linköping och Nacka. Samtliga kommuner utom Haninge har valt att fatta ett biståndsbeslut om vård- och omsorgsboende även för den maka/make som inte har behov av vård- och omsorgsboende.

I Göteborg fattas beslut för medflyttande maka/make enligt 4 Kap 2 § SoL. En basavgift utgår för den basservice som erbjuds på boendet, som möjlighet att utnyttja personal på plats, trygghetslarm och tillgång till vissa gemensamma aktiviteter. I de fall den medflyttande makan/maken har behov av hemtjänstinsatser fattas i vanlig ordning beslut enligt 4 Kap 1 § SoL. Den medflyttande makan/maken har rätt att bo kvar i vård- och omsorgsboende om parboende inte längre är aktuellt. För att undvika att den enskilde bor ensam kvar i en stor lägenhet skrivs dock in i kontraktet att den medflyttande kan vara tvungen att byta till en annan lägenhet som inte är avsedd för makar. I Göteborg är erfarenheten inom vården att det kan bli påfrestande för makar att bo tillsammans inom särskilt boende i de fall det finns olika behov. Därför rekommenderas den medflyttande att provbo tre månader innan den gamla bostaden avyttras. I Göteborg har man avgränsat parboendegarantin till att inte omfatta avdelningar med demens- eller psykiatrisk vård.

Linköping och Nacka kommun fattar beslut enligt 4 Kap 1 § SoL. Ersättning utgår enligt ersättningsnivå (lägsta nivå). Den enskilde har ett gynnande beslut om särskilt boende och har alltså rätt att bo kvar om makan/makan med behov avlider eller flyttar. Den enskilde kan dock få hjälp att hitta ett annat boende om de inte önskar bo kvar i det särskilda boendet. I Nacka har man valt att inte tillämpa parboendegarantin på demensboende.

I Stockholm beviljas maka/make som inte har behov av särskilt boende bistånd i form av boende enligt 4 Kap 2 § SoL. I de fall inget omvårdnadsbehov föreligger betalar den medflyttande makan/maken hyra och matavgift men ingen omsorgsavgift. Om behov uppstår kan den enskilde beviljas hemtjänst som då utförs av boendet. Precis som i Göteborg framgår det av hyreskontraktet att detta kan komma att sägas upp och att den enskilde ska erbjudas annat boende om så behövs. I Stockholm rekommenderas även tre månaders provboende innan den egna bostaden avyttras. Man har även valt att avgränsa parboendegarantin till att inte omfatta avdelningar med demens- eller psykiatrisk vård.

De kommuner som valt att fatta biståndsbeslut för medflyttande maka/make uppger framförallt juridiska aspekter, oklarheter kring HSL-ansvar, ersätt-

2012-01-24

Dnr von/2012:22

ning till utförare samt möjligheten att ta ut avgifter som skäl till att de valt den lösningen. Deras uppfattning är att i de flesta fall har också den medflyttande makan/maken ett visst omvårdnadsbehov. Det är sällan en person som är helt oberoende av hjälpinsatser har valt att flytta med till ett vård- och omsorgsboende.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att parboendegarantin enbart bör gälla i en och samma lägenhet eller angränsande lägenheter som är anpassade för parboende, det vill säga på Silverkronan, Alby äng och Kärsdala i första hand. Om behovet av parboende ökar finns möjlighet att bo tillsammans på Tumba äld-reboende om vissa enklare förändringar görs. Anledningen till att denna in-skränkning av ordet parboendegaranti görs är att en generösare tolkning skulle innebära att personer med mindre eller inget omvårdnadsbehov skulle ta upp platser på särskilda boenden som är avsedda för personer med större omvårdnadsbehov.

Förvaltningen anser inte att parboende ska vara möjligt på ett vård- och omsorgsboende med demensinriktning eller boende för psykiskt funktionsned-satta om inte båda makarna har behov av ett sådant boende.

Biståndsbeslut för medflyttande maka/make

Förvaltningen föreslår att medflyttande maka/make som inte har behov av särskilt boende beviljas bistånd i form av boende enligt 4 Kap § 2 SoL. Av beslutet ska framgå att det kan komma att omprövas vid väsentligt förändrade förhållanden t.ex. att maken/makan som har behov av bistånd inte längre bor på aktuellt boende. Förvaltningen föreslår även att den medflyttande makan/maken ska kunna ta del av hälso- och sjukvårdsinsatser i boendet i de fall det krävs för att säkerställa en god hälso- och sjukvård för den en-skilde.

Baspaket brukare

Den medflyttande makan/maken betalar ett basbelopp för hyra, mat, städ och tvätt. Om behov uppstår kan den enskilde beviljas hemtjänst för övriga serviceinsatser och personlig omvårdnad.

Provboende

Det kan vara svårt att förutse vilka påfrestningar det kan innebära att bo till-sammans i samma lägenhet inom ett vård- och omsorgsboende. Därför är det viktigt att handläggarna informerar om hur det är att bo på ett särskilt boende och att den medflyttande uppmanas att besöka ett särskilt boende in-nan beslutet tas. Sedan tidigare ersätter förvaltningen kostnaden för dubbla bostäder i upp till tre månader i de fall den enskilde inte anser sig klara av dubbla boendekostnader, detta bör även gälla för parboende.

2012-01-24

Dnr von/2012:22

Kvarboende

Kontraktet bör formuleras så att det framgår att kontraktet kan komma att sägas upp och att den enskilde ska erbjudas annat boende om så behövs. I dagsläget kan kommunen bara erbjuda servicelägenheter till den efterlevande makan/maken som har visst behov av omvårdnadsinsats. För att underlätta vid utflyttning bör även möjligheten att få förtur till Botkyrkabyggens lägenheter utredas.

Ekonomiska konsekvenser

Merkostnader för ersättning för basservice till utföraren för den medflyttande makan/maken är i dagsläget svårt att kostnadsberäkna. En annan merkostnad som måste beaktas är om det inte längre är aktuellt med parboende och den medflyttande makan/makan måste bo kvar på vård- och omsorgsboendet i väntan på annat boende. I den situationen upptas en plats som utföraren inte kan belägga och därmed få ersättning för. Förvaltningen behöver därför arbeta vidare med att hitta en rimlig ersättningsnivå till utföraren.

Anne Saaristo
Vård- och omsorgschef

7

Riktlinjer gällande anhörigstöd (von/2012:24)

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden godkänner riktlinjerna för anhörigstöd.

Sammanfattning

Den 1 juli 2009 infördes en lagskärpning i socialtjänstlagen 5 kap 10 § som förtydligade socialnämndens uppdrag att erbjuda stöd för att underlätta för personer som hjälper och stöttar närstående. Bestämmelsen i 5 kap. 10 § SoL omfattar socialtjänstens hela verksamhet.

Dess lydelse är:

”Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar eller stödjer en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.”

Ytterligare säger lagen att en person som hjälper någon som på grund av sjukdom, ålder eller funktionsnedsättning och inte klarar vardagslivet på egen hand tillhör målgruppen för anhörigstöd.

Anhörigas insatser är viktiga för en bra omsorg, de anhöriga ska ses som en resurs och deras kunskap ska tas tillvara. Kommunens insatser ska därför i första hand inriktas på att stödja och komplettera de insatser som görs av anhöriga. Stödet till anhörig är en förebyggande insats som ska leda till att bibehålla eller höja livskvaliteten för anhöriga. Anhöriga, som vill och kan göra insatser på olika sätt under kortare eller längre tid, ska erbjudas olika former av stöd. Det gäller både om den närstående bor i ordinärt boende eller särskild boendeform. Med stöd menas olika insatser som primärt syftar till att fysiskt, psykiskt och socialt underlätta anhörigas situation. Stödet till anhöriga är en angelägenhet för alla yrkesgrupper inom vård och omsorgsförvaltningen och ska ses som en naturlig del av arbetsuppgifterna. Det är viktigt att man som medarbetare i varje möte med anhöriga ser dem som re-

2012-03-13

Dnr von/2012:24

surser och bemöter dem med ödmjukhet och respekt. Som medarbetare är det också viktigt att man känner till de former av anhörigstöd som erbjuds.

2012-02-13

Dnr von/2012:24

Referens
Magnus Lublin

Mottagare
Vård- och omsorgsnämnden

Riktlinjer för anhörigstöd

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden godkänner riktlinjerna för anhörigstöd.

Sammanfattning

Den 1 juli 2009 infördes en lagskärpning i socialtjänstlagen 5 kap 10 § som förtydligade socialnämndens uppdrag att erbjuda stöd för att underlätta för personer som hjälper och stöttar närstående. Bestämmelsen i 5 kap. 10 § SoL omfattar socialtjänstens hela verksamhet.

Dess lydelse är:

”Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar eller stödjer en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.”

Ytterligare säger lagen att en person som hjälper någon som på grund av sjukdom, ålder eller funktionsnedsättning och inte klarar vardagslivet på egen hand tillhör målgruppen för anhörigstöd.

Anhörigas insatser är viktiga för en bra omsorg, de anhöriga ska ses som en resurs och deras kunskap ska tas tillvara. Kommunens insatser ska därför i första hand inriktas på att stödja och komplettera de insatser som görs av anhöriga. Stödet till anhörig är en förebyggande insats som ska leda till att bibehålla eller höja livskvaliteten för anhöriga. Anhöriga, som vill och kan göra insatser på olika sätt under kortare eller längre tid, ska erbjudas olika former av stöd. Det gäller både om den närstående bor i ordinärt boende eller särskild boendeform. Med stöd menas olika insatser som primärt syftar till att fysiskt, psykiskt och socialt underlätta anhörigas situation. Stödet till anhöriga är en angelägenhet för alla yrkesgrupper inom vård och omsorgsförvaltningen och ska ses som en naturlig del av arbetsuppgifterna. Det är viktigt att man som medarbetare i varje möte med anhöriga ser dem som resurser och bemöter dem med ödmjukhet och respekt. Som medarbetare är det också viktigt att man känner till de former av anhörigstöd som erbjuds.

2012-02-13

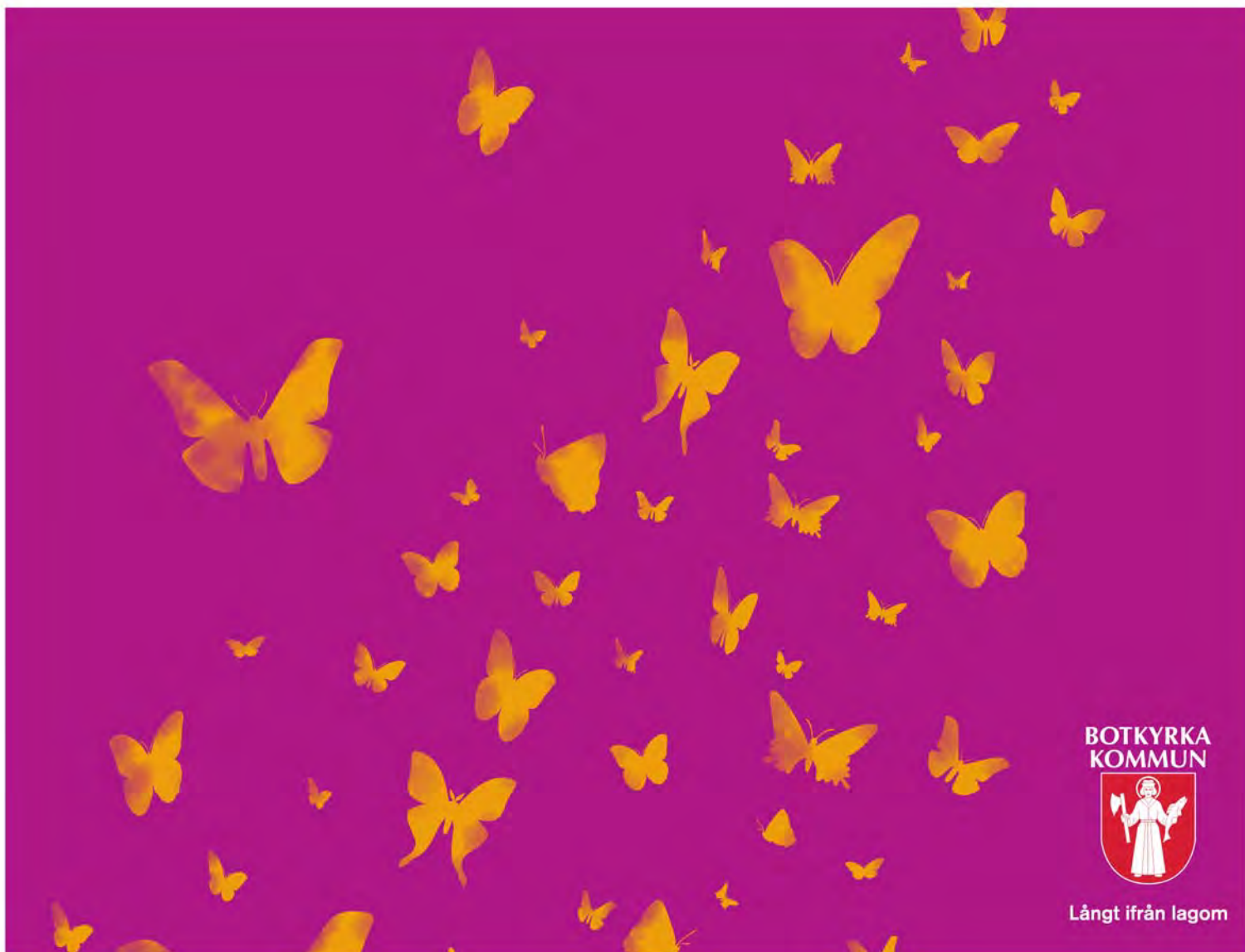
Dnr von/2012:24

Anne Saaristo
Vård- och omsorgschef

**LÅNGT
IFRÅN LAGOM**

Riktlinje för Anhörigstöd

Vård- och omsorgsförvaltningen

Inledning

Den 1 juli 2009 infördes en lagskärpning i socialtjänstlagen 5 kap 10 § som förtydligade socialnämndens uppdrag att erbjuda stöd för att underlätta för personer som hjälper och stöttar närstående. Bestämmelsen i 5 kap. 10 § SoL omfattar socialtjänstens hela verksamhet.

Dess lydelse är:

”Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar eller stödjer en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.”

Ytterligare säger lagen att en person som hjälper någon som på grund av sjukdom, ålder eller funktionsnedsättning och inte klarar vardagslivet på egen hand tillhör målgruppen för anhörigstöd.

Anhörigas insatser är viktiga för en bra omsorg, de anhöriga ska ses som en resurs och deras kunskap ska tas tillvara. Kommunens insatser ska därför i första hand inriktas på att stödja och komplettera de insatser som görs av anhöriga. Stödet till anhörig är en förebyggande insats som ska leda till att bibehålla eller höja livskvaliteten för anhöriga. Anhöriga, som vill och kan göra insatser på olika sätt under kortare eller längre tid, ska erbjudas olika former av stöd. Det gäller både om den närstående bor i ordinärt boende eller särskild boendeform. Med stöd menas olika insatser som primärt syftar till att fysiskt, psykiskt och socialt underlätta anhörigas situation. Stödet till anhöriga är en angelägenhet för alla yrkesgrupper inom vård och omsorgsförvaltningen och ska ses som en naturlig del av arbetsuppgifterna. Det är viktigt att du som medarbetare i varje möte med anhöriga ser dem som resurser och bemöter dem med ödmjukhet och respekt. Som medarbetare är det också viktigt att du känner till de former av anhörigstöd som erbjuds.

Begreppsförklaring

I detta dokument används ordet anhörig. Med anhörig menas en person som vårdar eller ger stöd till en närstående som är äldre, långvarigt sjuk eller har en funktionsnedsättning. Den anhörige kan vara maka/make/förälder, barn, nära släkting eller vän/granne. Med närstående menas den som är sjuk eller har en funktionsnedsättning och får hjälp/stöd/omsorg från anhörig/kommun. Inom verksamheter benämns närstående ofta som brukare, boende, klient, patient.

Syfte

Syftet med stödet är att minska den anhörigas fysiska och psykiska belastning. Den anhörige ska kunna behålla eller förbättra livskvaliteten hos sig själv och indirekt den närstående.

Mål

Målet med anhörigstöd är att ge den anhörige redskap att kunna hantera och underlätta sin situation samt förebygga ohälsa.

- Det ansvar som åligger Vård och omsorgsförvaltningen i arbetet med att stödja och underlätta för anhöriga ska tydliggöras och spridas både inom och utanför förvaltningen.
- Utveckla anhörigstödet i de befintliga verksamheterna.
- Att arbeta med att ge relevant stöd utifrån nyckelbegreppen.

Nyckelbegrepp gällande anhörigstöd

För att kunna kvalitetssäkra anhörigstödet behövs ett antal nyckelbegrepp som grund. Stödet till anhöriga ska kännetecknas av samverkan, kvalitet, trygghet, tillgänglighet, kontinuitet, individanpassning och flexibilitet.

Samverkan

Samverkan mellan personal och anhöriga ska ses som en självklar del i arbetet. Samverkan ska stärka anhörigas resurser och förmåga att medverka i stödet, vården och omsorgen med hänsyn till den närståendes samt anhörigas integritet. Samverkan ska ske med andra huvudmän, intresseorganisationer och frivilliga i syfte att engagera och samordna stödet till anhöriga. Genom att utveckla och finna nya former för samverkan mellan samverkanspartners kan möjligheter till flexibla lösningar skapas. Grundläggande för all samverkan är trygghet och kvalitet för alla parter.

Kvalitet

Genom att hålla hög kvalitet i de verksamheter och insatser som erbjuds vård och omsorgstagare skapar vi indirekt goda förutsättningar för att förbättra de anhörigas situation. I alla riktade stödinsatser gentemot anhörigvårdare måste kvaliteten hållas hög för att anhöriga ska nyttja och se dessa som möjliga stödalternativ.

Trygghet

Behovet av trygghet, både för den anhörige och för den som vårdas, är grundläggande och måste tillgodoses i alla former av anhörigstöd.

Tillgängligt

Anhörigstödet kan ges planerat och i akuta situationer. Anhörigstödet ska vara lättillgängligt.

Kontinuitet

Vid alla kontakter ska personalen sträva efter att anhöriga och dennes närstående möter så få personer som möjligt. Personalen har ansvar för att upprätthålla en kontinuerlig kontakt med den anhörige.

Individanpassat

Varje anhängvårdarens situation är unik, präglad av den egna personuppfattningen och förmågan, relationen till den man vårdar, vårdbehovet och den fysiska och sociala kringmiljön. Individuella behov kräver individanpassade lösningar.

Flexibilitet

Den anhöriges och den närståendes situation ska styra valet och utformandet av anhörigstödet. Insatser som generell service och bistånd kan kombineras.

Anhörigstödet idag

Stödet till anhöriga kan ges direkt och indirekt. Det indirekta stödet är det stöd som är riktat till brukarna och det direkta stödet är det stöd som riktas direkt till den anhörige.

Exempelvis vägledande och stödjande samtal med brukare är exempel på indirekt anhörigstöd liksom handledning och information till personalgrupper, andra organisationer och verksamheter. Direkt anhörigstöd kan vara anhöriggrupper, mötesplatser och sommarresor. Nätbaserat stöd kommer också att bli en viktig del av vårt stöd till anhöriga.

Det indirekta anhörigstödet i Botkyrka:

Biståndsbedömda insatser enligt SoL

- Avlösning i hemmet av hemtjänst
- Dagverksamhet
- Korttidsplats
- Växelvård
- Hemtjänstens service och omsorgsinsatser
- Trygghetslarm

Insatser enligt LSS

- Rådgivning och annat personligt stöd ges av habilitering
- Personlig assistens
- Ledsagarservice
- Biträde av kontaktperson
- Avlösarservice i hemmet
- Korttidsvistelse utanför det egna hemmet
- Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år.
- Boende
- Daglig verksamhet

Det direkta anhörigstödet i Botkyrka:

- Gott bemötande i det egna hemmet och i boendet av alla personalgrupper anhöriga kommer i kontakt med.
- Individuella stödjande och/eller vägledande samtal
- Anhöriggrupper
- Information till anhöriga individuellt och/eller i grupp.
- Hjälp till samverkan med interna och externa verksamheter
- Anhörigmöten på särskilda boenden och dagverksamheter
- Mötesplatser för äldre
- Sommarresor för anhöriga med närstående

Nätbaserat stöd

Ett viktigt komplement till övrigt stöd är ett nätbaserat stöd. Detta forum ger ett tillgängligt stöd då anhöriga kan besöka forumet oberoende av tid och plats.

Ett forum enbart tillgängligt för anhöriga som har inloggningsuppgifter blir en tryggare plats att mötas på än andra forum som är öppna för allmänheten. Forumet ger en större möjlighet till att möta personer i liknande situation.

Stödet finns på www.gapet.se

Arbeta för att anhörigstödet blir en naturlig del i alla verksamheter.

I socialstyrelsens rekommendationer är det tydligt att anhörigstödet ska ut till alla befintliga verksamheter som kommer i kontakt med anhöriga. Anhöriga ska ses som en självklar del av vården. Ett förslag är att man utser personer i verksamheterna som anhörigombud med uppdraget att lyfta upp anhörigfrågor.

Anhörigsamordnarens roll

Anhörigsamordnaren ska kunna initiera, samordna och utveckla insatser inom anhörigstödet.

I rollen ingår också att informera och utbilda, att omvärldsbevaka och att samverka med andra intressenter såsom intresseföreningar, andra kommuner etc.

Anhörigsamordnarens primära roll är alltså inte att själv ge stödet utan att samordna det.

8

Anmälningssärenden, mars (von/2012:8)

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden har tagit del av ärendena.

Sammanfattning

Vård- och omsorgsnämndens utskott protokoll (på bordet)

9

Redovisning av delegationsärenden, mars. (von/2012:9)

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden har tagit del av delegationsbesluten.

Ärenden på bordet

Bostadsanpassning

Delegationsbeslut beslutade av bostadsanpassarna.

Äldreomsorg

Delegationsbeslut beslutade av biståndshandläggarna.

Omsorgen om personer med funktionsnedsättning

Delegationsbeslut beslutade av LSS-handläggarna.